

CHOV OVIEC a KÔZ

Vydáva Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo pre priaznivcov chovu

číslo 3 / 2016

www.zchok.sk

DEMETER 2016

Tradičné ukončenie ovčiarskej sezóny spojené
s oceňovaním najúspešnejších chovateľov.

KOLIBA PAPRADNO

26. októbra 2016 o 9:30 hod.

PROGRAM

- Otvorenie - predseda ZCHOK na Slovensku-družstvo Ing. Igor Nemčok
- Príhovor zástupcu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
-Ing. Štefan Ryba, PhD., generálny riaditeľ sekcie poľnohospodárstva.
 - Podporné mechanizmy v sektore chovu oviec a kôz v roku 2017
-zástupca Pôdohospodárskej platobnej agentúry.
 - CARGILL – Čo je nové v oblasti výživy oviec a kôz.
- Šľachtenie slovenskej dojenej ovce - Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD.
 - Oceňovanie víťazných chovateľov TOP 2015 - Ing. Július Šutý.

Bližšie informácie na www.zchok.sk ,
www.penziongrunt.sk/koliba

Pripravené pohostenie a obed výlučne z ovčiarskych produktov - bryndzová nátierka, pečená baranina, baraní guláš.

Organizátor: Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo

Obsah

- 3** Ocenenie predsedu Predstavenstva Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo Ing. Igora Nemčoka
- 4** AGROKOMPLEX 2016
- 9** Salaš v Pružine opäť mal krásnu prezentáciu
- 11** Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Kamenici
- 12** Vyhodnotenie nákupných trhov na plemenné barany v Liptovských Revúcach
- 14** Raj pre turistov i labužníkov
- 18** Gazdovanie na hriňovských lazoch
- 23** Jasenské baranie hody 2016 – súťaž vo varení baraních hŕč
- 24** Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Podhoranoch
- 25** Malé farmy v Čechách i na Slovensku ožívajú
- 26** Odborný chovateľský deň spojený s exkurziou na farmách v Maďarsku
- 28** Medzinárodné majstrovstvá Slovenskej republiky v strihaní oviec 2016
- 30** CHOVATEĽSKÝ DEŇ V SKANZENE prilákal 2400 návštevníkov
- 33** Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Trenčianskej Teplej
- 34** Bačovské pastorále 2016
- 36** Rastové schopnosti kozičiek a capkov búrskych kôz do odstavu a po odstave

Ocenenie predsedu Predstavenstva Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku - družstvo Ing. Igora Nemčoka

Počas 43. ročníka medzinárodnej poľnohospodárskej a potravinárskej výstavy Agrokomplex 2016 sa uskutočnilo slávnostné odovzdávanie rezortných ocenení zaslúžilým pracovníkom rezortu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka.

Rezortným ocenením- BRONZOVOU MEDAILLOU – bol ocenený z rúk pani ministerky Gabriely Matečnej bol ocenený predseda Predstavenstva Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo Ing. Igor Nemčok. **Srdečne blahoželáme!**

Chov oviec a kôz - aktuálne informácie a údaje z PK pre chovateľov a priaznivcov chovu • ročník XXXVI, č. 3/2016 • **Vydáva:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku-družstvo Banská Bystrica • **Šéfredaktor:** Ing. Slavomír Reľovský • **Redakčná rada:** Ing. Igor Nemčok, Prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc., Doc. RNDr. Milan Margetín, PhD. • **Adresa redakcie:** Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku- družstvo, Skuteckého 19, 974 01 Banská Bystrica, tel. 0905406284, e-mail zchok.relovsky@orangemail.sk, **Pre-press a tlač:** KURIÉR plus REKLAMA, tel./fax: 053/4414 058, Odborárov 49, 052 01 Spišská Nová Ves • Redakcia nezodpovedá za obsahovú a jazykovú správnosť príspevkov • **ISSN 1336-4715**

AGROKOMPLEX 2016

Aj tento rok sa chovatelia združení vo Zväze chovateľov oviec a kôz zúčastnili medzinárodnej poľnohospodárskej a potravinárskej výstavy Agrokomplex 2016. V tomto roku sa konal už 43. ročník tejto najväčšej výstavy zameranej na poľnohospodárstvo a potravinárstvo. Počas výstavy sa konal aj XI. Ročník Národnej výstavy hospodárskych zvierat.

Ing. Slavomír Reľovský
ZCHOK na Slovensku - družstvo

Expozícia Zväzu chovateľov oviec a kôz bola ako každý rok prezentovaná pestrou vzorkou plemien oviec aj kôz. Návštevníci z radov odbornej verejnosti aj laickej verejnosti sa vyjadřovali pozitívne k úrovni vystavovaných zvierat. Zoznam vystavovateľov a vystavovaných zvierat si môžete pozrieť v tabuľke. Celkom bolo v sekcii ZCHOK vystavených 116 zvierat- oviec a kôz.

O vysokej úrovni predstavených kolekcií svedčí aj ocenenie šampiónov, kde bol ocenený plemenný baran aj plemenný cap. Taktiež aj rozhodnutie kosákovej komisie, ktorá udelila Zlatý kosák pre kolekciu plemenných jariet plemena zošľachtená valaška z Poľnohospodárskeho družstva Liptovské Revúce.

Oceňovanie úspešných chovateľov prebehlo počas chovateľského dňa v sobotu 20. 8. 2016. Ceny pre najlepších chovateľov odovzdávali:

Ing. Andrea Hrdá, riaditeľka odboru ŽV na MPRV SR

Ing. Daniel Hrežík, odbor ŽV na MPRV SR

Ing. Kamil Šulko, vedúci zooteknik útvaru KÚ

pre ovce, kozy a HD, PS SR š.p. na Slovensku, ktorý odovzdal cenu pre plemenného barana – šampióna výstavy, ktorá bola v tomto roku skutočným umeleckým dielom.

Vystavené zvieratá ohodnotila komisia v tomto zložení:

doc. RNDr. Milan Margetín, PhD., Ing. Július Šutý, Ing. Daniel Hrežík, podľa propozícií Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky za umiestnené zvieratá na Národnej výstave hospodárskych zvierat v rámci výstavy Agrokomplex Nitra 2016.

Výsledky hodnotenia:

PLEMENNÉ OVCE

Plemenný baran:

Šampión výstavy - plemenný baran plemena cigája, CEHZ SK 2599542, línia Kamendin, chovateľa „PD Mošovce“

I. miesto - plemenný baran plemena zošľachtená valaška, CEHZ SK 1728453, línia Kriváň-09, chovateľa „Agrofarma Baranec, s. r. o.“

II. miesto - plemenný baran plemena cigája, CEHZ SK 2454460, línia Selčan-09, chovateľa „PD Sekčov v Tulčíku“

III. miesto - plemenný baran plemena syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“, CEHZ SK 2654296, línia Walentin, chovateľa „NPPC VÚŽV Nitra, ÚH Trenčianska Teplá“

BAHNICE, JARKY:

PLEMENO CIGÁJA

I. miesto - kolekcia plemenných jariet chovateľa „PD Jarovnice, farma Uzovské Pekľany“

II. miesto - kolekcia plemenných jariet chovateľa „Agro Raslavice, s. r. o.“

plemeno zošľachtená valaška

I. miesto - kolekcia plemenných jariet chovateľa „PD Liptovské Revúce“ – **ZLATÝ KOSÁK**

II. miesto - kolekcia plemenných jariet chovateľa „Agrofarma Baranec, s. r. o.“

PLEMENO VALAŠKA (PÔVODNÁ VALAŠKA)

I. miesto - kolekcia plemenných jariet čierneho farebného typu, chovateľa „Vladimír Magana, Ponická Lehôtka“

BAHNICE, JARKY

A JAHNIČKY MÄSOVÝCH PLEMIEN

I. miesto - kolekcia plemenných jariet plemena suffolk chovateľa „Pavel Gonda, SHR, Molnárka“

II. miesto - kolekcia plemenných jariet plemena bleu du maine chovateľa „Keľo a synovia, s. r. o., Veľké Teriakovce“

BAHNICE, JARKY

A JAHNIČKY MLIEKOVÝCH PLEMIEN

I. miesto - kolekcia plemenných jariet synte-

Ceny počas chovateľského dňa odovzdávala pani riaditeľka Hrdá.

Ceny sú pripravené, pre barana šampióna krásne umelecké dielo z ocele.

Čo sme si navarili to si aj zjeme!

Ocenení chovatelia počas chovateľského dňa.

tickej populácie „slovenská dojná ovca“ chovateľa „NPPC VÚŽV Nitra, ÚH Trenčianska Teplá“

II. miesto - kolekcia plemenných jariet plemena lacaune chovateľa „NPPC VÚŽV Nitra, ÚH Trenčianska Teplá“

PLEMENNÉ KOZY

PLEMENNÝ ČAP

Šampión výstavy - plemenný čap plemena biela koza krátkosrstá, CEHZ 2719395, línia Curt, chovateľa „Ing. Jozef Kováč, Žarnovica-Huta“

PLEMENNÉ KOZY

I. miesto - kolekcia plemenných kozičiek plemena biela koza krátkosrstá, chovateľa „Ing. Jozef Kováč, Žarnovica-Huta“

Oficiálne štatistiky návštevnosti zaznamenali tento ročník ako úspešnejší oproti roku 2015:

- návštevníci: 111 316
- akreditovaní novinári: 232
- plocha: 35 126 m²
- počet krajín: 12
- počet vystavovateľov: 602

Pri priestoroch koliby ZCHOK si mohli návštevníci zakúpiť výrobky z ovčieho mlieka od výrobcu certifikovaného Zlatou ovcou- Poľnohospodárske družstvo Liptovské Revúce. PD L. Revúce zabezpečovalo aj varenie jahňacieho gulášu. Ten mal aj tento rok obrovský úspech. Kolektív ZCHOK sa zúčastnil aj Gulášových hodov. Guláš varili pod vedením majstra kuchára Jána Hromadu. Za ZCHOK boli platnými členmi

Majstri kuchári...Ján Hromada a Igor Nemčok.

súťažného tímu Igor Nemčok, Anna Kováčiková a Oľga Apoleníková. Tento kolektív získal v celkovom hodnotení cenu absolútneho víťaza! Koliba ZCHOK bola aj tento rok zásobená zo sponzorských materiálnych príspevkov našich členov a priaznivcov:

Jozef Kováč, SHR Majerová, PD Liptovské Revúce, Daniel Hrežík, Ján Turčan, Milan Margetín, Igor Nemčok, Vlado Magna, Oľga Apoleníková, OVISFARMA, FIAM agro, s. r. o., Farma Kamenica, Ján Dvorjak, Ag-

Pani ministerka s so šampiónmi! (Igor Fongus a baran plemena cigája z PD Mošovce).

rodružstvo Krivá, Juraj Zúbek, PD Sklabiňa, Ľubomír Kulla, Štefan Črep, RD Klenovec, Bertin Zúbek, Josef Ondruch, Ľudovít Urbanovský. Ďakujeme!

Za ukážkové predvádzanie zvierat chceme poďakovať ošetrovateľom Igorovi Fongusovi, Jakubovi Kováčovi a Marekovi Šutému, ktorí sa počas celej výstavy vzorne starali o vystavované zvieratá, v areáli ZCHOK udržiavali vzorný poriadok a pri predvádzaní zvierat preukázali veľký cit a odbornosť. □

Predseda ZCHOK-Igor Nemčok preberá ocenenie z rúk pani ministerky Gabriely Matečnej.

Predsedička PD Liptovské Revúce Ing. Anna Kováčiková si preberá Zlatý kosák za kolekciu jariet plemena zošľachtená valaška.

Víťazný tím v plnej paráde!

Zástupcoví víťazného tímu ZCHOK na Gulášových hodoch- Igorovi Nemčokovi blahoželá pani riaditeľka Andrea Hrdá.

AGROKOMPLEX 2016

AGROKOMPLEX 2016

AGROKOMPLEX 2016

ZVIERA	PLEMENO	CHOVATEĽ			Počet
		názov	ulica	mesto	zvierat
Plemenný baran	zošlachtená valaška	Agrofarma Baranec, s.r.o.	Liptovský Ondrej 308	Liptovský Ondrej	1
					5
Plemenný baran	zošlachtená valaška	Agrourbár Hrabušice	Hlavná 233	Hrabušice	1
Plemenné jarky	zošlachtená valaška				5
Plemenný baran	cigája	PD Sekčov v Tulčíku	č. 323	Tulčík	1
Plemenný baran	cigája	PD Mošovce	č. 265	Mošovce	1
Plemenný baran	slovenská dojná ovca	NPPC, Účelové hospodárstvo Trenčianska Teplá	Teplická 103	Trenčianska Teplá	1
Plemenné jarky	slovenská dojná ovca				5
Plemenné jarky	lacaune				5
Plemenný baran	ile de france	Michal Fecko	Bielidlá 3	Spišské Podhradie	1
Plemenný baran	pôvodná valaška	ZBOJSKÁ s.r.o.	Hlavná 62	Pohronská Polhora	1
Plemenné jarky					5
Plemenný baran	revúcka strakatá ovca	PD Liptovské Revúce		Liptovské Revúce	
Plemenné jarky	zošlachtená valaška				5
Strakaté ovečky	revúcka strakatá ovca				5
Strakatý baran	revúcka strakatá ovca				1
Plemenné capky	biela koza krátkosrstá	Ing. Jozef Kováč	Žarnovica - Huta 87	Žarnovica	5
Plemenné kozičky	biela koza krátkosrstá				4
Plemenné jarky	pôvodná valaška - biele	Vladimír Magna	Na vladárke 51	Ponická Lehôtka	5
Plemenné jarky	pôvodná valaška - čierne				5
Plemenné jarky	cigája	Agro Raslavice	Čergovská 583	Raslavice	5
Plemenné jarky	cigája	OVINI s.r.o.	Námestie slobody 2	Banská Bystrica	5
Plemenné jarky	cigája	PD Jarovnice, farma Uzovské Pekľany		Jarovnice	5
Plemenné jarky	zošlachtená valaška	RD Klenovec	ul. 1. mája 566	Klenovec	5
Plemenné jarky	charollaise	PD Ivanka pri Nitre	Novozámocká 183/408	Ivanka pri Nitre	5
Plemenné jarky	suffolk	Pavel Gonda	Molnárika 440	Rimavská Sobota	5
Plemenné jarky	ile de france	Keľo a synovia s.r.o.	Veľké Teriakovce č. 137	Veľké Teriakovce	5
Plemenné jarky	blue du maine				4
Plemenné jarky	berrichone du cher				5
Plemenné jarky	lacaune				5
Plemenné Jarky	assaf	La Terra s.r.o.	Bezručova 15	Poprad	5

PODUJATIA

Salaš v Pružine opäť mal krásnu prezentáciu

V septembri t.r. sa opäť uskutočnili na Salaši v Pružine už tradičné oslavy salašníctva pre širokú verejnosť a to pod priliehavým názvom „Na salaši pri gulášoch“. Tento krát to bol už XI. ročník. Toto krásne podujatie, ktoré si získalo už celoslovenský charakter robí majiteľka salaša Olinka Apoleníková s kolektívom svojich pracovníkov a robí to už veľmi profesionálne. Všetko tento krát za krásneho ešte letného počasia tam prišlo možno viac ako 2 tisíc ľudí a to nielen z obce, ale aj zo širokého okolia a mnohí aj z ostatných regiónov Slovenska. Boli tam však i predstavitelia obcí, Združenia chovu oviec a kôz Ing. Slavo Reľovský, pracovníčka z Prírodovedeckej fakulty Komenského univerzity z Bratislavy doc. Margita Obernauerová, CSc., vedúci pracovníci z oblasti vzdelávania, komunikácie, príbuzných ústavov, atď. Každý návštevník ktorý tam prišiel mal určite z toho podujatia radosť a aj pôžitok.

Ing. Karol Herian, CSc.

Žilina

Patri naozaj veľké uznanie a poďakovanie najmä hlavnej organizátorky pani Olinky Apoleníkovovej za dokonalú bohatú prípravu programu a občerstvenia. Všetko

tam prišlo viacero folklórnych súborov, fujarista a bol tam i trošku odborný program. Vystúpil tam tiež Ing. Karol Herian, CSc. s prednáškou o prínose ovčích syrov a bryndze a boli tam i ukážky ťahania syrových nití, rôzne súťaže pre deti i dospelých a aj jazdy detí

na koňoch. Popri tom tam boli viaceré stánku a hlavne sa tam varil vynikajúci baraní guláš, tradičné bryndzové halušky, ale i bryndzové palacinky a ďalšie výrobky.

Takéto podujatia, ako je už tradičné stretnutie „Na guláš pri salaši“ treba naozaj podporovať, lebo slúžia na rozvoj vidieka, na rozvoj ovčiarstva, na udržiavanie našich ľudových tradícií a hlavne i pre propagáciu tradičnej dobrej stravy. V súčasnej dobe, keď verejnú mienku často krát ovládajú nadnárodné spoločnosti a ľudia sú pod tlakom reklamy rôznych atraktívnych, no často i nezdravých potravín má takéto podujatie osobitný význam. Tie naše tradičné, zdravé výrobky najmä

z ovčieho mlieka, ako je bryndza podliehajú rôznym obvineniam a spotrebiteľ je potom v pochybnostiach, či je to naozaj zdravé. Tieto úvahy o tom, či konzumovať bryndzu vyrobenú zo surového, alebo z pasterizovaného mlieka sú však bezpredmetné. Oboje majú svoje prednosti i význam. No netreba sa báť ani vykysnutého ovčieho hrudkového syra vyrobeného zo surového ovčieho mlieka a dobrej bryndze z vyzretého syra. Všetky je dobre známa skutočnosť, že práve kysnutím syra sa vytvorí kyselina mliečna, ktorá má silné antimikrobiálne účinky a tá potlačí všetku banálnu mikroflóru. Takéto vyzreté syry, akým je i bryndza má už dobre stráviteľné rozpustné zložky bielkovín, po-

trebné esenciálne aminokyseliny, už rozpustný vápnik, atď. a majú preto veľký význam pri zdravej výžive. Všetky takmer všetky syrové špeciality z ovčieho i kozieho mlieka, ktoré sa vyrábajú v krajinách EÚ sú z nepasterizovaného mlieka. Nemali by sme preto spochybňovať ani naše tradičné výrobky z ovčieho mlieka a mali by sme ich výrobu i spotrebu podporovať všetkými spôsobmi.

Je veľmi dobre, že Salaš Pružina pomáha udržiavať naše tradície i dobré tradičné slovenské jedlá. Za to patrí organizátorom veľká vďaka a pevne veríme, že to povzbudí i ďalších chovateľov i spracovateľov mlieka k podobným krásnym a poučným podujatiam. □

Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Kamenici

Dňa 17. 6. 2016 sa v priestoroch tržnice SHR Martiny Angelovičovej, Farma Kamenica konal nákupný trh na plemenné barany plemien cigája, lacaune, východofrízské a barany syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“.

Predseda Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky menoval na hodnotenie baranov komisiu v zložení: Ing. Július Šutý, Ing. Slavomír Reľovský, Ing. Daniel Hrežík, Ing. Rudolf Bobček, Ing. Ján Dvoriak, Ing. Jozef Kováč a MVDr. Miloš Pastucha. Za zapisovateľov boli menovaní Ing. František Bujňák a Stanislav Hencovský. Priebeh nákupného trhu bol bezproblémový. Po skončení hodnotenia hodnotiacia komisia vyhlásila víťaza nákupného trhu. Stal sa ním plemenný baran plemena cigája číslo katalógu 55, CEHZ SK 2454460, línia Selčan-09 chovateľa PD Sekčov v Tulčíku. Chovateľovi víťazného plemenného barana bolo odovzdané ocenenie a odporúčené barana predviesť na výstave AGROKOMPLEX 2016.

Na záver konštatujeme, že priebeh a úroveň nákupného trhu, podfarbená všeobecne príjemnou atmosférou na Regionálnej výstave oviec a kôz v Kamenici, ktorej bol nákupný trh baranov súčasťou, bola výborná.

Touto cestou chceme poďakovať manželom Angelovičovcom a kolektívu ich pracovníkov, ktorí vytvorili výborné podmienky pre konanie nákupného trhu.

Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe.

Vyhodnotenie nákupného trhu

Miesto NT: M.Angelovičová- SHR, Lipany								Dátum NT: 17. 06. 16		
Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
701 563 016 AGRO RASLAVICE,s.r.o. Lopúchov	21	21	4	14	2	0	0	20	1	20.00
701 932 004 Ing. Ján Brudňák, Koprivnica	3	3	3	0	0	0	0	3	0	100.00
701 932 010 Ing. Brudňák Koprivnica	4	4	1	3	0	0	0	4	0	25.00
701 932 011 Ing. Brudňák Koprivnica	2	2	1	1	0	0	0	2	0	50.00
707 304 050 AGRO-LENT s.r.o., Malý Šariš	27	26	13	10	3	0	0	26	0	50.00
707 580 305 PD Tulčík - Demjata	21	21	8	13	0	0	0	21	0	38.10
708 221 011 SHR Ing. Peter Angelovič	2	2	0	1	1	0	0	2	0	0.00
708 517 051 PD Jarovnice - Hermanovce	4	4	1	3	0	0	0	4	0	25.00
708 517 053 PD Jarovnice - Hermanovce	8	8	4	4	0	0	0	8	0	50.00
708 517 309 PD Jarovnice - Uz.Pekľany	15	15	6	9	0	0	0	15	0	40.00
708 719 002 AGRO-Torysa	10	10	3	3	4	0	0	10	0	30.00
708 723 007 Fiam Agro Services sro Dačov	11	11	3	4	3	1	0	11	0	27.27
712 022 004 Martin Eliaš, Kračúnovce	4	4	1	3	0	0	0	4	0	25.00
713 505 096 Agrodružstvo Bystré Hermanovce	7	7	4	2	1	0	0	7	0	57.14
713 505 361 Agrodružstvo Bystré Hermanovce	14	14	8	5	1	0	0	14	0	57.14
810 522 080 PD Odorin - Porač	12	12	3	7	2	0	0	12	0	25.00
Celkom za NT 17. 06. 16	165	164	63	82	17	1	0	163	1	38.65

Šampión NT,
plemenný baran plemena cigája z PD Tulčák.

Vyhodnotenie nákupných trhov na plemenné barany v Liptovských Revúciach

Dňa 15. 6. 2016 sa v priestoroch tržnice Poľnohospodárskeho družstva Liptovské Revúce konal nákupný trh na plemenné barany plemien cigája, lacaune a barany syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“. Predseda Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky menoval na hodnotenie baranov komisiu v zložení: Ing. Július Šutý, Ing. Slavomír Reľovský, doc. RNDr. Milan Margetín, PhD., Ing. Anton Čapistrák, Ing. Rudolf Bobček, Marián Kubín, MVDr. Valerián Kvokačka a MVDr. Milan Cikrai. Za zapisovateľov boli menovaní Peter Vároš a Ing. Zuzana Kučerová. Priebeh nákupného trhu bol bezproblémový. Komisia pracovala podľa stanoveného časového harmonogramu. Po skončení hodnotenia hodnotiaca komisia vyhlásila víťaza nákupného trhu. Stal sa ním plemenný baran plemena cigája číslo katalógu 66, CEHZ SK 2599542, lúnia Kamendín chovateľa PD Mošovce.

Šampión NT 29.6., plemenný baran plemena zošľachtená valaška z firmy Agro farma Baranec, s.r.o.

Šampión NT 10.8., plemenný baran plemena lacaune, SHR Ján Fečko.

Vyhodnotenie nákupného trhu

Miesto NT: PD Liptovské Revúce

Dátum NT: 29.06.16

Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do						Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II				
505 719 053 AGROCHOV LIPTOV s.r.o.	1	1	1	0	0	0	0	1	0	100.00	
506 839 903 SZCH Valča, Bernát Peter Ing.	2	2	0	1	1	0	0	2	0	0.00	
506 839 905 SZCH Valča, Bernát Peter Ing.	10	10	8	2	0	0	0	10	0	80.00	
506 839 906 SZCH Valča, Martin Šimek	11	11	3	7	1	0	0	11	0	27.27	
506 839 908 SZCH Valča,Mgr.Salíniová Lenka	9	9	1	4	4	0	0	9	0	11.11	
601 022 971 Ing.Igor Nemčok	12	12	3	9	0	0	0	12	0	25.00	
603 019 969 Kučera Peter - Valaská	5	5	0	2	1	2	0	5	0	0.00	
603 713 968 Pavol Demeter-Jasenie	10	9	1	7	1	0	0	9	0	11.11	
603 805 946 SHR Vlastimil Majer, Bystrá 4	9	6	6	0	0	0	0	6	0	100.00	
609 701 042 KELO A SYNOVIA s.r.o.	10	9	0	1	3	3	2	9	0	0.00	
613 017 001 Pavol Rajchman	1	1	1	0	0	0	0	1	0	100.00	
701 932 004 Ing.Ján Brudňák, Koprivnica	3	3	3	0	0	0	0	3	0	100.00	
701 932 011 Ing.Brudňák Koprivnica	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00	
707 131 007 Nemcovce	24	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00	
708 719 002 AGRO-Torysa	20	20	1	8	9	2	0	20	0	5.00	
711 114 001 Ján Fečko, Kolbovce	10	10	8	2	0	0	0	10	0	80.00	
Celkom za NT 10.08.16	138	109	36	44	20	7	2	109	0	33.03	

Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe.

Dňa 29. 6. 2016 sa konal nákupný trh na plemenné barany plemena zošľachtená valaška, oxford down a barany syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“. Predseda Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR menoval na hodnotenie baranov komisiu v zložení: Ing. Július Šutý, Ing. Slavomír Reľovský, Ing. Daniel Hrežík, doc. RNDr. Milan Margetín, PhD., Ing. Anton Čapistrák, Marián Kubín, Ing. František Bujňák, Ing. Peter Bernát, MVDr. Miloš Pastucha a MVDr. Milan Cikrai. Zápisom hodnotenia

Šampión

Vyhodnotenie nákupného trhu

Miesto NT: PD Liptovské Revúce								Dátum NT: 15.06.16		
Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
302 504 085 Agrofarma s.r.o., Červený Kameň	41	39	4	26	7	1	0	38	1	10.53
302 504 086 Agrofarma s.r.o., Červený Kameň	16	15	0	5	9	1	0	15	0	0.00
302 504 087 Agrofarma s.r.o., Červený Kameň	36	35	9	19	6	1	0	35	0	25.71
402 587 135 PD Žemberovce	34	32	26	6	0	0	0	32	0	81.25
506 502 355 PD Belá - Dulice	13	13	7	5	0	1	0	13	0	53.85
506 525 040 PD Sklabiňa - Záborie	19	19	12	7	0	0	0	19	0	63.16
506 525 044 PD Sklabiňa-Záborie	11	11	3	7	1	0	0	11	0	27.27
506 839 905 SZCH Valča, Bernát Peter Ing.	4	4	1	2	1	0	0	4	0	25.00
506 839 906 SZCH Valča, Martin Šimek	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
506 839 907 SZCH Valča, Misár Ján	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
506 839 908 SZCH Valča,Mgr.Salíniová Lenka	3	2	1	1	0	0	0	2	0	50.00
509 519 039 PD Mošovce - Socovce	12	12	9	3	0	0	0	12	0	75.00
601 534 001 PD Sebedín - Bečov	7	3	0	1	0	0	0	1	2	0.00
604 509 548 RD Látky	22	20	0	14	4	2	0	20	0	0.00
609 601 111 Ovini	16	14	1	8	5	0	0	14	0	7.14
611 515 064 PD Očová	12	11	0	3	4	4	0	11	0	0.00
Celkom za NT 15. 06. 16	248	232	73	109	37	10	0	229	3	31.88

boli poverení Ing. Zuzana Kučerová a Peter Vároš. Po skončení hodnotenia hodnotiaca komisia vyhlásila víťaza nákupného trhu. Stal sa ním plemenný baran plemena zošľachtená valaška číslo katalógu 144, CEHZ SK 1728453, línia Kriváň-09, chovateľa Agro farma Baranec, s. r. o. Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe.

NT 15.6., plemenný baran plemena cigája z PD Mošovce.

Vyhodnotenie nákupného trhu

Miesto NT: PD Liptovské Revúce								Dátum NT: 29.06.16		
Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
501 508 074 PD Predmier - Súľov	20	20	9	7	4	0	0	20	0	45.00
502 512 090 RD Oščadnica	13	13	2	9	2	0	0	13	0	15.38
505 519 020 PD Liptovské Hole Kvačany	16	14	5	5	4	0	0	14	0	35.71
505 530 018 AGRIA Liptovský Ondrej, a.s.	13	13	6	7	0	0	0	13	0	46.15
505 549 530 PD Važec	12	11	1	5	5	0	0	11	0	9.09
505 700 001 Agro-Racio s.r.o.	42	38	16	19	2	0	0	37	1	43.24
505 803 356 Agro farma Baranec, s.r.o.	12	12	10	1	1	0	0	12	0	83.33
508 512 023 PD Liptovské Revúce	34	32	3	28	1	0	0	32	0	9.38
509 708 041 AGROTRADE GROUP s.r.o. Turček	19	16	4	10	1	0	0	15	1	26.67
511 012 006 Lesy Zliechov s.r.o.,Zástranie	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
511 012 007 Lesy Zliechov s.r.o.,Zástranie	24	21	3	11	5	1	0	20	1	15.00
511 130 003 Agramil - FARM, s.r.o.	5	4	0	2	2	0	0	4	0	0.00
609 546 056 RD Klenovec	14	12	2	7	3	0	0	12	0	16.67
609 546 593 RD Klenovec	25	24	5	16	3	0	0	24	0	20.83
Celkom za NT 29.06.16	250	230	66	127	33	1	0	227	3	29.07

Dňa 10. 8. 2016 sa konal nákupný trh na mladé plemenné barany (do 1 roku veku) plemien lacaune, východofrízské a suffolk. Predseda Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV menoval na hodnotenie baranov komisiu v zložení: Ing. Július Šutý, Ing. Slavomír Reľovský, Ing. Daniel Hrežík, Marián Kubín, Ing. Jozef Kováč a MVDr. Milan Cikrai. Zápisom hodnotenia boli poverení Ing. Zuzana Kučerová a Peter Vároš. Po skončení hodnotenia hodnotiaca komisia vyhlásila víťaza nákupného trhu. Stal sa ním plemenný baran plemena lacaune číslo katalógu 127, CEHZ SK 2371690, línia Lavboy, chovateľa Ján Fečko, Kolbovce.

Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe.

Chovateľom víťazných plemenných baranov bolo odovzdané ocenenie a odporučené tieto barany predviesť na výstave AGROKOMPLEX 2016.

Môžeme konštatovať, že priebeh a úroveň všetkých troch nákupných trhov bola, napriek pomerne malému počtu predvedených baranov, výborná. Vo väčšine prípadov boli plemenné barany veľmi dobre pripravené. Potešujúca je dobrá účasť záujemcov o nákup plemenných baranov a zvyšujúci sa záujem chovateľov o plemenné barany našich národných plemien cigája a zošľachtená valaška.

Na záver chcem poďakovať predsedníčke PD Liptovské Revúce Ing. Anne Kováčikovej a kolektívu jej pracovníkov, ktorí vytvorili výborné podmienky pre konanie nákupných trhov. □

Koliba je prepojená s altánkom, kde možno usporadúvať veselice.

Koliba z prednej strany.

Raj pre turistov i labužníkov

Veľkolepé dielo. Tak možno nazvať zmodernizovaný areál bývalého poľnohospodárskeho družstva Považské Podhradie, z ktorého nezostal kameň na kameni. Pohľad na drevenú kolibu postavenú z mohutného dreva a obkolesenú udržiavanými horskými lúkami je ako z rozprávky. Správcom, prevádzkovateľom a vedúcou osobnosťou chodu farmy i vybudovania rozsiahleho priestranstva pre agroturizmus je Anna Beníková, Líderka roka 2013. Toto ocenenie Vidiecka žena roka získala celkom zaslúžene. Za jej usilovnosť, nebojnosť a vytrvalosť v tejto náročnej práci, do ktorej investuje všetok svoj čas a námahu bola jej farma vyznamenaná titulom Najkrajší chotár roku 2016. Ako sama tvrdí, ak to človek nerobí rád a nevloží do toho kúsok seba, jeho práca vyjde skôr, či neskôr nazmar.

Trendom väčšiny Slovákov je cestovať za dovolenkou do cudziny. Iba málokto však vie, čo všetko naša nádherná krajina v sebe ukrýva. Krajina oplývajúca mliekom a medom. Hoci nemáme more, príroda u nás má svoje čaro. Pre milovníkov čerstvého vzduchu je Slovensko ako stvorené. Tatry, Slovenský raj a množstvo ďalších významných lokalít majú v sebe niečo, čo inde nenájdete. Prechádzať sa dá, avšak nielen po horách. Turistika spojená s láskou k zvieratám sa pomaly, ale isto dostáva čoraz viac do

popredia. Nadšenci agroturistiky si na farme v Papradne určite prídu na svoje. Navyše okrem toho môžu ochutnať tradičné domáce výrobky z ovčieho i kravského mlieka, ktorých lahodná chuť opantá chuťové kanáliky nejedného návštevníka. Nádherná drevenica z vonku i vnútra, príjemný personál, ktorý vás víta s úsmevom na perách, a esteticky i chuťovo vynikajúco pripravené jedlo zo 100% ovčích výrobkov. Čo viac si človek môže, azda priať. Za tým všetkým je, ale potrebné vidieť veľké kusisko práce.

Príbeh farmy v Papradne sa začal písať v roku 1994. Po skúsenostiach na jednotnom roľníckom družstve v rastlinnej výrobe sa rozhodla vydať touto cestou na vlastnú päsť. Tomuto rozhodnutiu predchádzal úpadok poľnohospodárskeho družstva v Považskom Podhradí, na ktorom dlhé roky pracovala. Začala podnikať a prenajala si priestor tohto schátraného družstva, ktorý chcela vrátiť do pôvodného stavu. Zarastené a zanedbané lúky totiž zmenili toto miesto na nepoznanie. Po niekoľkých rokoch sa jej podarilo získať úver z podporného fondu, vďaka ktorému si mohla pozemok odkúpiť. V tom čase mala k dispozícii len dve maštale, kde chovala hovädzí dobytok. Začínala s jalovicami rôzneho plemena, ktoré odkúpila spolu s vymedzenou časťou pôdy. Ako sama tvrdí, entuziazmus a odhodlanie kultúrniť územie a postupne z neho vybudovať miesto, kde sa ľudia budú dobre cítiť jej dodával potrebnú silu pri uskutočňovaní

Najdôležitejšia osoba na farme, Anna Beníková.

Labužníkov čaká takáto porcia delikátnych bryndzových halušiek.

Maličký obchodík s chutnými dobrotami.

tejto myšlienky. Do značnej miery jej k tomu pomohla aj exkurzia v neďalekom Rakúsku. Cieľom návštevy susednej krajiny bola náučná prednáška o rozvoji agroturistiky, ktorá ju veľmi nadchla. Povedala si, že raz by to tak chcela mať aj ona. Zozbierala teda množstvo poznatkov a pustila sa do realizovania. Priznáva však, že začiatky boli veľmi ťažké. „Jedna vec je niečo chcieť, a druhá to aj dosiahnuť. Mala som veľké plány, ako by to mohlo vyzeráť, no vedela som, že nebude to také jednoduché. Na jednej strane som bola odhodlaná vybudovať niečo podobné ako v Rakúsku, na tej druhej som sa však bála, ako to pôjde. Predsa len, agroturistika na Slovensku nebola veľmi známa. Boli sme agrárna krajina, no ľudia sa viac venovali zakladaniu fariem a roľníckych družstiev pre mäso a mliečne výrobky, ako pre poznanie života poľnohospodárov a vidieka. Najväčšie starosti mi robilo ubytovanie a stravovanie hostí. Vítalo mi v hlave, ako vybudovať priestor, v ktorom by sme hostí ubytovali, a zároveň ich aj stravovali“, približuje svoje začiatky Anna Beníková. Keďže pochádzala z roľníckej rodiny starostlivosť o zvieratá a venovanie sa poľnohospodárstvu, ako takému nebolo pre ňu španielskou dedinou. Z det-

stva si dokonca s úsmevom spomína na to, že mali ako prvý v dedine traktor.

Rôznorodosť plemenného materiálu hovädzieho dobytku spôsobovala okrem zlého kondičného stavu aj ďalšie problémy. Agronómka Anna bola preto nútená stádo vytriediť. V súčasnosti má plemeno Charolaiský dobytok. Sú to kravy bez trhovej produkcie mäsového typu. Z oviec chová, momentálne, 400 kusov cigají a lacauna. Skúsila aj tradičné slovenské plemeno zošlachtenej valašky, no myslí si, že práve cigaje sú najlepšie do týchto klimatických podmienok. Mlieka je, avšak, málo, a preto je pre ňu, momentálne najdôležitejšie rozšíriť chov aspoň na 1000 kusov.

Otváracia sezóna pripadá na poslednú májovú, prípadne prvú júnovú sobotu, kedy sa na farme koná oslava medzinárodného dňa detí organizovaného v spolupráci s obcou. V tento deň je celý agroturistický areál otvorený pre širokú verejnosť, spojený so zábavou a ochutnávkou syra a jahňaciny. Toto podujatie na nazýva bačova cesta. Podobá sa to vinobraniu s ochutnávkou vín, tzv. vínnej ceste. S myšlienkou bačovej cesty prišiel pán Urbanovský z Liptova, ku ktorému sa postupne pridali aj

ďalší kamaráti, ovčiari. Každý z nich otvára svoj chotár v inú sobotu. Koliba v Papradne je otvorená celý rok, no denne len od júna do septembra, prípadne októbra, podľa počasia. Počas chladnejších mesiacov je možné zavítať na kolibu iba cez víkendy. Z návštevnosti ľudí je príjemne prekvapená aj samotná prevádzkovateľka: „Uprostred pracovného týždňa prichádzajú ľudia skôr v podvečerných hodinách. Cez víkendy však mávame vždy plno. K dispozícii máme altánok, ktorý ponúkame pre hostí na rôzne príležitosti, akými sú svadby, zábavy, či oslavy. Vďaka zvýšenému záujmu ponúkame aj priestory našej reštaurácie. Veľmi ma teší, že si návštevníci pochvaľujú našu kuchyňu a radi sa sem zase vracajú. Nielen tí domáci, ale aj ľudia z okolia Bratislavy, či iných vzdialenejších miest. Je to pre nás dobrá vizitka“, konštatuje Anna Beníková a jedným dychom dodáva: „Ľudia si sem prídu oddýchnuť, zabaviť a porozprávať sa. Snažím sa nájsť si čas na každého, kto k nám príde. Venovať mu troška z mojej pozornosti. No, niekedy je veľmi náročné vyjsť každému v ústrety. Človek musí byť aj dobrým psychológom a odhadnúť, kedy sa človek chce rozprávať, a kedy nie.“ Na dvore sa okrem bačovej cesty konajú

V spodnej časti koliby je reštaurácia a nad ňou novootvorené ubytovanie.

Matko a Kubko zavítali na kolibu do Papradna.

Na skrášlenie dvora sa využívajú rôzne inovatívne nápady.

aj mnohé ďalšie podujatia. V auguste sú to jazdecké hry, potom víkend poľovníckych špeciálov pre labužníkov, tradičná zabíjačka a koniec roka ukončuje Silvestrovská zábava, o ktorú je veľký záujem. Ako nám sama ozrejmila, kone sú určené pre agroturistiku. Preto sa tu konajú aj už spomínané jazdecké hry. Vlastný jazdec-ký oddiel Grunt je tvorený prevažne študentmi z okolitých škôl.

Dopyt nie je len po veseliciach, ale najmä po tradičných slovenských výrobkoch. Záujem je dokonca tak veľký, že celá produkcia sa predá na kolibe. Nie je potrebné dopytovať sa po okolí a zháňať klientelu, ba ani už predávať jahňatá do zahraničia Talianom. Práve naopak. Jahňatá si ľudia kupujú za účelom spásania záhrad a výrobkov je ešte aj málo. Preto je prioritou rozšíriť stádo. „Z výrobkov predávame čerstvý i údený syr, bryndzu a žinčicu. Počas sezóny, v máji a júni, kedy je produkcia mlieka na jednu ovcu najvyššia, ťaháme aj ovčie nite. Predávame ich vo vlastnej predajni tu na dvore. Najpredávanejšia je u nás bryndza. Každý sa na ňu vyptuje, no záujemcovia by ju už hľadali márne. Najviac sa jej spotrebuje v kuchyni na bryndzové halušky a bryndzové pirohy. Niečo sme teda boli nútení odložiť pre stravníkov a pre zákazníkov nezostalo takmer nič. Tobôž nie pre nás, ak sme si chceli niečo odložiť“, objasňuje. Reštaurácia na kolibe je v prevádzke od roku

2009. V ponuke jedál sú aj chuťovky z mladého, jahňacieho mäsa. Výrobky podávané na tanieri zo starých oviec totiž nie sú natoľko chutné. Ako priznáva pani Beníková, ľudia spočiatku neboli zvyknutí konzumovať jahňacinu. S odstupom času si však na to zvykli a teraz si to nevedia vynachváliť. Nasvedčuje tomu aj fakt, že bolo potrebné preorientovať 200 kusov oviec na mäsové plemeno, aby mali, čo ponúkať.

Pred niekoľkými mesiacmi sa im podarilo dokončiť na kolibe aj ubytovaciu časť. Vďaka dobrému hospodáreniu majiteľky a pracovitému personálu si na dobudovanie ubytovania nad reštauráciou nemuseli brať úver a na bývanie si zarobili sami. Hostia, ktorí sem prídu tak už nemusia bývať v Agropenzióne Grunt vzdialenom 1,5 kilometra. Na webe už stihla prebehnúť aj súťaž o ubytovanie pre dve osoby s polpenziou v tomto novučičkom zariadení. „Do súťaže sa zapojilo svojím klikom viac ako 10 000 ľudí. Takéto vysoké číslo sme naozaj nečakali. O to viac nás to teší. Spolu s pochvalou od hostí to považujeme za najlepšiu formu propagácie a spätnej väzby za našu odvedenú prácu. Okrem toho propagujeme našu kolibu aj na webe, a tiež na tabuliach a billboardoch popri ceste“, dodáva s potešením.

Zvieratá sa pohybujú voľne po okolí farmy. Hneď na jar sa ovce rozdelia. Samostatne umiestnené sú tie na obnovu stáda, zvlášť sú

jahňatá, ktoré sú ohradené v sieťach a oddelené sú aj ovce. Na jeseň sa všetky stáda spoja do jedného. Z celkového počtu oviec je dojníc približne 250 kusov. Niektoré ovce sú už vydojené a mlieko neprodujú. Dôvodom je tohtoročná skorá Veľká noc, ktorá pripadla na posledný marcový víkend.

Na začiatku septembra došlo v Papradne k procesu kríženia oviec, kedy sa vypustili medzi ne barany. Pre obnovu vlastného stáda je to tá najlepšia možná cesta, no pre kuchárov v kuchyni i samotných milovníkov ovčích výrobkov to znamená, že mlieka sa nadojí menej. Inak povedané, kto si nevezme aj to posledné, čo ešte zostane, bude si musieť počkať do jari. Prestať dojiť sa začne v polovici októbra. Hoci niektorí farmári pripúšťajú ovce aj 2-3 krát za rok, na strednom Považí je to len raz ročne. Rozhodujúcim faktorom je vysoký odber mlieka, ktorý ovce dosahujú len vtedy, ak nie sú pripustené. Cez zimu je pridávaná ovciam okrem sena aj soľ a lízy. Seno však tvorí základ potravinovej zmesi. Plné senníky svedčia o dobrej pripravenosti sa na horšie časy. Pri bahnení sa ovciam prispáva do žlabov takisto šrot miešaný s otrubami. „Bahnenie je naplánované na koniec januára. Malé jahňatá nechávame pod matkou do Veľkej noci. Následne sa niečo z nich popredá, niečo sa odloží do kuchyne a zvyšnú väčšinu vyčleníme na obnovu chovu“,

Koliba Papradno sa rozprestiera nad obcou a ponúka návštevníkom krásnu panorámu.

Priestory pre oslavu ponúka aj reštaurácia.

Voľne pasúce sa ovečky na farme.

vysvetľuje pani Beníková.

Okolité lúky a pasienky obsahujú v sebe množstvo biotopov. Na 470 hektároch TTP, ktoré obrábajú tak zvieratá dostávajú kvalitné krmivo. Síce nie sú členmi ekologického poľnohospodárstva, splňajú štandardy, ktorými sa vyznačuje. Trvalé trávnaté porasty im postačujú na celý rok. Na týchto ťažkých pôdach je to jediné krmivo, čo si môžu sami dorobiť. Ťažké, ílovité a kamenisté pôdy neumožňujú tamojším obyvateľom dopestovať si obilie na poliach. Omnoho ekonomickejší je pre nich nákup vmláteného obilia z úrodnejších krajov, než investícia do hnojenia pôdy. Za silnú stránku s výnimkou kvalitnej potravy a chutných výrobkov, o ktoré je eminentný záujem, považujú aj vzájomnú rodinnú súdržnosť a neustále zveľaďovanie okolitého prostredia farmy i samotnej koliby. „Spoločne s bačami, ktorí sa starajú o ovce chováme aj hovädzí dobytok. Venuje sa mu môj druh so švagrom. Na kolibe a v penzióne zasa vypomáha dcéra, syn i jedna vnučka a pri koňoch je moja druhá vnučka. Vieme, že pracujeme na vlastnom a robíme to poctivo. Som smutná, keď vidím, čo sa predáva v obchodoch. Chuť pravého ovčieho syra i bryndze rozoznám ihneď. No to, čo nám ponúkajú sa ani zďaleka nepodobá tomu, čo my voláme bryndza“, s pozvychom zisťuje aktívna dôchodkyňa.

Hlavným cieľom v blízkej budúcnosti je

Zoznam miest, kde sa koná bačova cesta.

modernizácia detského ihriska trampolínami a inými atrakciami pre deti, ktoré sem chodia často so svojimi rodičmi. Dôležité je taktiež už spomenuté zvýšenie počtu oviec aspoň na 1000 kusov. Samozrejme, ruka v ruku s nárastom dobytku sa navýši aj počet bačov v chotári.

Na záver by chcela úspešná farmárka a majiteľka koliby v Papradne posmeliť ostatných chovateľov a podnikateľov ich k záujmu o agrotu-

ristiku. „Nebojte sa venovať agroturistike. Podľa toho. Pomaličky, krok po kroku sa to dá zvládnuť. Popri farmárčeníu je to dobrá pridružená výroba a pomôže vám to pri poľnohospodárstve. Majte pevnú vôľu a odhodlanie. Ak to človek robí od srdca, výsledky sa určite dostavia.“

Autor:

Patrik Hrebeňár,
študent žurnalistiky, Ľubica

Detské ihrisko pred jeho modernizáciou.

Gazdovanie na hriňovských lazoch

V dňoch 19. a 20. augusta sa v Hriňovej - mestskej časti Slanec uskutočnil už 6. ročník podujatia Gazdovanie na Hriňovských lazoch. Tento rok bolo nosnou témou pastierstvo a ovčiarstvo na Podpolaní. „Gazdovanie na Hriňovských lazoch“ prezentuje spôsob života ľudí na lazoch pod Polanou. Už názov podujatia napovedá, že gazdovanie na hriňovských lazoch má neodmysliteľnú tradíciu a je späté s tradičným hospodárením. Laznícke usadlosti roztrúsené po širokom okolí reprezentujú spôsob osídlenia a sú ukážkou tradičného hospodárenia na Podpolaní. Sú osobitým úzkymi terasovitými parcelami ornej pôdy, prielohami, medzami, lúkami a pasienkami. Hriňová, ako jedna z mála, nebola postihnutá kolektivizáciou poľnohospodárstva v období socializmu a vďaka tomu si zachovala jedinečný krajinný ráz a pretrvávajúce tradičné formy hospodárenia. Zachovať takéto tradičné hospodárenie na Hriňovsku je aj dôvodom zaradenia hriňovských lazov do biosférickej rezervácie Polana. Pohorie Polany s rozlohou 20 360 ha bolo vďaka pestrej faune a flóre vyhlásené za chránenú krajinnú oblasť a od roku 1990 aj medzi svetové biosférické rezervácie UNESCO Program Človek a biosféra. V roku 2015 Slovenský výbor Programu Človek a biosféra predložil Medzinárodnej koordinačnej rade UNESCO rozšírenie prechodnej zóny Biosférickej rezervácie Polana o tzv. hriňovské lazy a v roku 2016 bol schválený.

Ing. Janka Martinová, PhD.,
NPPC- VÚTPHP Banská Bystrica

No vráťme sa k podujatiu, ktorého cieľom je pripomenúť ako dakedy prebiehal život na lazoch, na takmer zabudnuté už tradičné poľnohospodárske práce súvisiace s obrábaním pôdy, ako napr. ručné kosenie obilia, mlátenie obilia, oranie volmi atď. Tiež pripomenúť miestne ľudové zvyky, remeslá, tradičné domáce regionálne jedlá. Gazdovské domy vyzdobené ľudovými výšivkami, krojmi, lákajú návštevníkov na ochutnávky všelijakých miestnych špecialít. Jedinečnosťou sú práve gazdovské dvory, kde ešte vidieť generačné rodinné zväzky, kde šikovné ruky starých mám odovzdávajú mladšej generácii tú krásu podpolianskych výšiviek, krojov, to čo sa dedí z pokolenia na pokolenie. Tomu sa hovorí krása v srdci zrodená. Ako inak nazvať tú nádhru svadobných čepcov, tie výšivky krivou ihlou starých materí, tie vyšívané kroje. Je potešujúce, že ľudia sa vracajú práve k svojim koreňom, objavujú staré fotografie.

Medzi návštevníkmi sa najväčšej obľube tešia práve tieto gazdovské dvory a tých tu bolo neúrekom, nielen domácich ale aj zahraničných. Všade bolo vidieť tabuľky so šípkami kde čo je. Maďarský dvor ponúkal haláske a perkelt, poľský zase grilované klobásky a ovčí syr, srbský Sárma a rybaciú polievka, domáci zase tradičné bryndzové halušky s hriňovskou zakysankou (hriňovský), pacále (haruľa). Tisovnianky zase varili makové šúlance, párance, poľovnícky dvor zase špeciality z diviny. V každom dvore sa niečo zaujímavé našlo. Ja som ochutnala Krivčovské kapustníky (kapustové buchty), ktoré získali prvé miesto na súťaži v Hrušove. Prvý dvor sa volal u Rapčanov a piekli posúchy.

Zase v kopcoch návštevníci mohli vidieť tradičné poľnohospodárske práce - kosenie mládze, bolo počuť klepot kosy, bolo vidieť koscov v kroji kosiť trávu, mladé ženy hrabať (mimochodom malému dievčatku s hrablami v kroji, to tak pristalo a išlo od ruky, že z nej je už teraz malá gazdiná. Okoloídúci sa s radosťou na to museli pozeráť a fotiť si, lebo s takou detskou

oduševnenosťou sa človek málokde stretne). Práve pozerajúc sa na ten milý obraz som sa prihovarila okoloídúcim, čo boli tiež očarení. Zhodou okolností bola to rodina slovensko - talianska, mladý muž mal za manželku Slovenku. Trošku sme sa dali do reči a povedal niečo v takom zmysle, že my nevieme ani čo vlastne máme, aké bohatstvo, že keby toto mali Dáni, tak by spravili z toho takú reklamu. V Taliansku žije v jednom dome aj niekoľko generácií a sú pyšní práve, že môžu robiť na pôde a mi ako keby sme sa za to hanbili. Tam síce asi neuprednostňujú takéto ručné spôsoby, na všetko majú stroje a preto vedia oceniť to, čo na Slovensku máme. K vidieku práve patrí prinavrátiť toto tradičné hospodárenie, aby ľudia neodchádzali z dolín, kde sa chlieb ťažko dorába za prácou do zahraničia, ale práve aby sa podporovalo toto rodinné tradičné hospodárenie, ako je to u našich západných susedov. Ešte za zmienku stojí, že hľadajúc jedno miesto, nesprávne odbočili z cesty, no keď uvidel tie lazy, to lazničky osídlenie, tak nestačil sa čudovať a fotil, doslova povedal, že dobre, že zabúdli, lebo by nevidel tú nádhru. Škoda, že my niekedy to až tak nevieme oceniť, alebo nevidíme tú zašlú krásu a uprednostňujeme moderné veci.

Podme si troška pripomenúť takmer zabudnuté starodávne roľnícke práce. Ručnú žatvu predvádzali Vyletelová Helena a Badinka Jozef, tak ako sa to robilo voľakedy, on kosil v tradičnom pracovnom kroji a ona za ním kosákom zberala pokosené obilie, povrieslom zviazala snopy a tie sa poukládali do petrencov (niekde to volajú panáky). Ako mi povedala doma gazdujú, majú kravu, ovce, sú veľká rodina, ešte pred 8 rokmi to ešte robili ručne, mali aj 500 takýchto petrencov, cez deň spravili aj 90, teraz to už robia kombajnom. „Ako 14 ročná

som už pásala husi, vtedy bol život taký veselší, svornejšie sa žilo, susedia si pomáhali, išlo sa z jedného domu do druhého a teraz sused o susedovi ani nevie“. Na moju otázku v súvislosti s opúšťaním hospodárenia, jej odpoveď znela: „Ľúto je to človeku nechať tak, pustnúť, je to v nás.“ Mlčky som súhlasila.

Naukladané snopy potom na voze sa previezli na mláčačku, kde sa mlátilo obilie. Mladí chlapci na plachte mlátili obilie cepmi. Hore na medzi sa oralo volským záprahom, otec so zaťom (Jozef Golian a Michal Král), zať v krojovanej košeli v rajtkách s bičikom ťahal voly a otec ako gazda, oblečený v rajtkách, pluhom robil brázdu. Na druhom konci v remeselníckom dvore zase spriadali veci z vlny, za stolom sedeli mladé dievčatá a chlapci a predvádzali postup spriadania vlny, najskôr sa musí ostríhaná vlna opráť, potom nasleduje čuchranie, krampľovanie - česanie, spriadanie nite. Z vlny tam starší pán (Peter Kamenský) štrikoval ponožky. Vlna mala v minulosti významné miesto, voľakedy nosili ľudia veci z vlny, vedeli všetko zužitkovať, obliekali sa práve do prírodných materiálov, či už ľanových alebo vlnených (pre ich cenné vlastnosti), šili kapce, kabanice, rajtky. Teraz nastupujú mladí, ktorým toto remeslo učarovalo. A tu pod Poľanou, v rázovitom, malebnom kúte Slovenska, s originálnou ľudovou kultúrou a tradíciami a básnikom Andrejom Sládkovičom ospevanou Detvou, o švárných šuhajov (mláďencov) a tradičné ľu-

dové remeslá nie je núdza. Takí švární chlapci (Lukáš Jurčo, Dominik Jurčo, Dominik Jaraba a Michal Melicherčík) boli aj remeselníckom dvore, jeden šil zo súkna na šijacom stroji rajtky, iný v jánošíkovských vrkočoch (kečky) šije kabanice. Je potešujúce vidieť, že niekto vôbec začal spracovávať rohovinu (Ľudovít Cehelský), že za z toho dajú vyrobiť krásne šperky, hrebene, mydlá, no aj prírodné hnojivo, a v nemalej miere slúžia ako hudobné nástroje, to asi v dnešnej dobe málokto si vie predstaviť. Veď roh slúžil pastierom ako dorozumievací prostriedok. Na hriňovských lazoch sa nájdu aj švárne dievčatá. Také v krojoch rosili na lúke ľanové plátno, aby bolo biele, v jednom dvore za zvuku muziky párali za stolom husacie perie. Z tradičných poľnohospodárskych prác bolo vidieť rodinu vykopávať krumple (zemiaky). Aj keď teraz sa už väčšinou vyorávajú, v myšlienkach som sa aj ja vrátila do čias, keď sa krumple kopali a na každý druh (malé, sadiaky, veľké) bol treba „filfas“. Ešte spomeniem spracovanie ľanu. Okrem vlny základným materiálom pre spracovanie textilu bol aj ľan. Najskôr sa museli odstrániť semiačka, potom sa ľan alebo konope močilo známa ľudová pesnička (*močila konope, močila...*) nasledovalo sušenie, trepanie ľanu, česanie do kúdela, spriadanie nite na kolovrátku.

Chov oviec v týchto podmienkach bol veľmi rozšírený, preto aj nosnou témou podujatia bolo pastierstvo a salašníctvo. 70-ročný Jozef

Kučera z Detvianskej hutí, chová ovce spolu so synom, tiež prasce, spracúvajú aj kožky, vraví toľko: „O piatej ráno vstávam a líham o desiatej. Je to iné hospodáriť na rovine ako tu, v kopcoch, veľakrát aj držíme traktor. Robiť sa musí, musíme kosiť, aj proti požiarom. A čo robíte s vlnou? „Predali sme za 30 centov a sme radi, že sme sa jej zbavili.“

Kto Poľanu raz navštívi, určite sa sem ešte vráti. Ja mám podobný pocit. Neopakovateľný ráz krajiny dotvárajú tradičné drevenice, senníky, drevené maľované kríže a zachované tradície ľudovej tvorby. Nielen veršami Sládkoviča je ľúbezne ospevaná Detva a Poľana (*Stojí vysoká, divá Poľana, mať stará ohromných stínov, pod ňou dedina Detvou volaná, mať bujná vysokých synov...*), ale aj život tunajších ľudí, ich vzťah k roli, úcta k tradičným hodnotám, zachovanie ľudových tradícií, srdečnosť, pohostinnosť, hrdosť k rodnej zemi, je oslavou ich skromného aj keď ťažko získaného každodenného chlebička. Slovanmi hriňovčanky p. Helenky Vyletelovej, je to v nich.

A na záver domáce požehnanie vyryté na drevenej tabuľke (autor rezby mladý chlapec)

Kde je viera, tam je láska
Kde je láska, tam je pokoj
Kde je pokoj, tam je požehnanie
Kde je požehnanie, tam je Boh
Kde je Boh, tam je všetko.

Autor fotografií: Rastislav Očenáš

GAZDOVANIE NA HRIŇOVSKÝCH LAZOCH

GAZDOVANIE NA HRIŇOVSKÝCH LAZOCH

JASENSKÉ BARANIE HODY

**Zväz poľnohospodárskych družstiev
a obchodných spoločností SR**

Jasenské baranie hody 2016 – súťaž vo varení baraních hrč

13. augusta 2016 sa v Jasení už 9. krát varili baranie hrče.

Nielen vďaka tolerantnému počasiu, ktoré sa zaobišlo bez dažďa a skvelej atmosfére tejto akcie, sa prišlo do Jasenia pozrieť veľa návštevníkov – rodáci, kolegovia, kamaráti.

Ing. Ján Turčan, PhD.

Baranie hrče - toto typické jedlo ovčiarov do Jasenia bezpochybné patrí, pretože dedina leží v ovčiarskej oblasti. Pripraviť takúto pochúťku vôbec nebolo jednoduché, vybrať to správne mäso, uvariť, ale nerozvariť, uložiť ho na tanier, vhodne vyzdobiť a odovzdať ako súťažnú vzorku asistentkám, ktoré im prideli číslo a odniesli na hodnotenie porote. Do päťčlennej poroty, hodnotiacej toto fantastické jedlo, zasadnú vždy tí najväčší odborníci.

V tomto roku súťažilo 13 družstiev. Počas prípravy jedla, prebiehali zábavné súťaže pre deti a dospelých, ale predstavili sa nám aj hráči

na ľudové nástroje a detskí speváci z okolitých dedín. Po nich do spevu a tanca zahrála hudobná skupina SENZUS. Potom nasledovalo vyhodnotenie súťažných vzoriek jedla. Porota posudzovala chuť, vzhľad, kvalitu mäsa a celkový dojem. Predseda poroty p. Hanuska vyhlásil poradie súťažiacich.

1. miesto: Zelenčík – Krupan – Borguľovci
2. miesto: Mäsiari – Paučo, Švidraň
3. miesto: Demeterovci – Martin a Pavel

Zároveň bola udelená cena za najkrajší tanier, kde sa posudzoval estetický vzhľad podávaného jedla. Ocenenie získalo družstvo Zelenčík – Krupan – Borguľovci.

Vďaka finančnej podpore našich štedrých

sponzorov sme ocenili všetkých 13 súťažných družstiev, 6 družstiev stálo aj na pomyselnom stupienku. Po vyhodnotení súťaže nám do spevu a tanca zahrál folklórny súbor Kučeravý javor. Nasledovalo už tradičné pasovanie za občana Jasenia, čo je veľká česť pre prístahovaných občanov. Dekrét, ktorý dostávajú, ich oprávňuje pýšiť sa tým, že sú Jasenčania, lebo byť Jasenčanom je diagnóza. Po vylosovaní tomboly sa nám predstavila česká hudobná skupina Radka Kňuru s produkciou piesní Michal David revival. A potom nasledovala dlhá noc, ktorú nám spríjemňovala skupina ZBM a DJ Mimo.

Prajeme si, nech aj ďalšie roky budú Jasenské baranie hody pre našich občanov a aj návštevníkov okolia neodmysliteľnou súčasťou spoločenského života v Jasení.

Autor fotografií:

Firma FOBER, Mgr. Vladimír Bérés

Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Podhoranoch

Dňa 22. 6. 2016 sa v priestoroch tržnice AT Tatry spol., s. r. o., Spišská Belá-Podhorany konal nákupný trh na plemenné barany plemien zošľachtená valaška a syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“. Predseda Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky menoval na hodnotenie baranov komisiu v zložení: Ing. Július Šutý, Ing. Slavomír Reľovský, Ing. Rudolf Bobček, Ing. Ján Dvoriak a MVDr. Miloš Pastucha. Za zapisovateľa bol menovaný Marián Kubín. Priebeh nákupného trhu bol bezproblémový. Po skončení hodnotenia hodnotiaca komisia vyhlásila víťaza nákupného trhu. Stal sa ním plemenný baran plemena zošľachtená valaška, číslo katalógu 25, CEHZ SK 2614459, línia Walmer chovateľa PD Olšavica-Brutovce. Chovateľovi víťazného plemenného barana bolo odovzdané ocenenie a odporučené barana predviesť na výstave AGROKOMPLEX 2016.

Touto cestou chceme poďakovať Ing. Marekovi v Krajancovi a kolektívu jeho pracovníkov, ktorí

Vyhodnotenie nákupného trhu

Miesto NT: AT-Tatry spol.s.r.o.,Spiš.Belá								Dátum NT: 22.06.16		
Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
703 008 369 NOFA-Ing.N.Fassinger VRBOV	11	11	6	4	1	0	0	11	0	54.55
703 008 377 NOFA-Ing.Norbert Fassinger	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0.00
704 521 081 PD Olšavica - Brutovce	13	13	2	8	3	0	0	13	0	15.38
710 520 092 RD MAJDAN, Litmanová	4	4	0	1	3	0	0	4	0	0.00
801 506 226 PD Kluknava - Hrišovce	7	7	1	4	1	1	0	7	0	14.29
810 706 368 Agrourbár s.r.o., Hrabušice	28	26	14	11	1	0	0	26	0	53.85
810 719 905 SHR Vincent Mikolaj	4	4	2	0	2	0	0	4	0	50.00
Celkom za NT 22.06.16	68	66	25	29	11	1	0	66	0	37,88

vytvorili výborné podmienky pre konanie nákupného trhu.

Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe.

Šampión NT 22.6. v Podhoranoch, chovateľ PD Olšavica.

Malé farmy v Čechách i na Slovensku ožívajú

Je veľmi potešiteľné, že malé farmy na Slovensku i v Čechách sa postupne rozmáhajú a pomáhajú tak rozvoju vidieka. Stále viac a viac sa práve medzi farmármi dostáva do popredia rozvoj najmä mladých farmárov. Všetko je to všetko za účelom oživenia vidieka, získania finančného príspevku a aj pre zlepšenie životného prostredia a hlavne aj pre zlepšenie zdravia našich spotrebiteľov. Stále viac a viac sa dostáva do povedomia myšlienka, aby nielen Slovensko bolo sebestačné v potravinách, ale aj každá obec aby bola sebestačná vo výrobe potravín, ale aj v službách pre obyvateľov a aby sa každá obec mala čím pochváliť a to či už svojimi tradičnými jedlami, kultúrou, alebo i pamiatkami.

Ing. Karol Herian, CSc.
Žilina

Tieto aktivity vidieka možno robiť viacerými spôsobmi. Jedným z takých krásnych podujatí v septembri t.r. bol Festival tradičných syrov z Čiech, Moravy a Slovenska v historickom centre mesta Mikulov na Morave. Tu prebiehal už 4. ročník Syrárskeho jarmoku a aj Národná syrárska súťaž malých a regionálnych výrobcov syrov. Celé podujatie bolo pod patronátom Českého ministerstva poľnohospodárstva. Na tejto súťaži sa sústredili výrobcovia z Čiech i Slovenska a priniesli na hodnotenie vyše 110 rôznych syrov. Tieto syry sa zároveň i predávali v stánkoch na námestí spolu s ďalšími tradičnými výrobkami.

Samotnú súťaž organizoval Svaz farených zpracovateľů mléka a to pán Hrbek s manželkou a Ing. Jozef Mrázek z VOŠ potravinárska a SPŠ mlékarenská v Kroměříži. V samotnej súťaži boli syry z kravského, ovčieho a kozieho mlieka. Hodnotili sa zvlášť mäkké syry, polotvrde, tvrdé a aj parené syry. Hodnotiace komisie boli zložené z pracovníkov z Čiech i Slovenska. Vedúcimi hodnotiacich komisií bol Ing. Jirko Kopáček, CSc., Ing. Ladislav Likler, Ing. Ján Keresteš a Ing. Karol Herian, CSc. Bolo tam skutočne veľa odborníkov z výroby a aj bohatá zmes vynikajúcich syrárskych výrobkov.

Vynikajúce boli tradičné, ale aj nové druhy syrov zvlášť mäkkých, ale aj polotvrdých a tvrdých. Ako najlepší Bio syr bol hodnotený Bio

Mini Eidam z Javorníka. Vynikajúce boli i kozie syry čerstvé i ochutené plesňové i zrajúce ako napr. syr Zlaták, Caprino, atď. Prekvapením boli čerstvé nezrajúce syry z ovčieho mlieka ako napr. Ricotta (Urda), ale aj ovčia Gouda. Sme veľmi radi, že medzi úspešné syry bol zaradené a vyhodnotené i syry slovenských výrobcov a to najmä Parený ovčí syr od p. Apoleníkovej z Pružiny, Ovčia bryndza z Agronovy Liptov, Polotvrdý ovčí syr Baranec tiež z Agronovy Liptov, ale aj Kozí syr zrejúci od Milana Bárdyho z Jasenova. Všetky dobré syry ťažko sa dajú všetky spomenúť. Výrobcovia však mali možnosť zhodnotiť kvalitu svojich výrobkov priamo s hodnotiteľmi a mohli získať zas nové podnety na zlepšenie kvality.

Záverom možno iba poďakovať organizátorom za takéto veľmi krásne a úspešné podujatie, ale aj všetkým zúčastneným výrobcom syrov z Čiech, Moravy i Slovenska. Bola tak skutočne dobrá spolupráca a verím, že všetci si priniesli domov krásne zážitky i nové podnety. Takéto podujatia sú aj povzbudením pre mladých farmárov a tiež prínosom k tomu ako sa dá privyrobiť a ako oživiť život na vidieku a mať z dobrej práce i radosť. □

Odborný chovateľský deň spojený s exkurziou na farmách v Maďarsku

Ing. Slavomír Reľovský

ZCHOK-družstvo

Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku-družstvo pripravil pre svojich členov odborný chovateľský deň spojený s návštevou fariem v Maďarsku. Túto pracovnú cestu sme pripravili v spolupráci so spoločnosťou UBM FEED Kft. a HUNLAND TRADE Kft. S týmito spoločnosťami sa uskutočnilo už niekoľko rokovaní ktorých cieľom bolo nájsť možnosti spolupráce v oblasti výkrmu jahniat a ich odbytu. Pracovná cesta sa uskutočnila 9. 8. s nasledovným programom:

1. Návšteva farmy Kasza Tanya Dormánd.

Program na farme: Obhliadka ovčiarstva, technológia farmy, synchronizácia ruje. Informácie o hospodárstve:

- chová merinové ovce
- dosahuje plodnosť 180%
- má 200 ha pôdy
- chová 700 oviec-500 bahníc, 100 jariek,

100 baránkov

- vykonáva synchronizáciu ruje
- z 250 bahníc ostanú jalovč asi 4 kusy
- naraz nepripúšťa veľa oviec
- dôležitá je dobrá kondícia oviec pri pripúšťaní

2. Výskumný ústav Univerzity v Debrecíne – Karcag.

Program na farme: Prehliadka plemien berichon du cher, BMC(blanc du massif central) a maďarské merino, program vakcinácie v ovčiarstve.

Informácie o hospodárstve:

- majú 200 ha TTP- sú to prapastviny
- budujú vetrolamy, remízky
- u jahniat používajú kokcidiostatiká
- majú riadené hospodárenie s hnojom
- riešia najmä citlivosť zvierat na tepelný stres
- proti tepelnému stresu používajú vitamín C
- dosahujú prírastok 420 g
- na 1 kg prírastku 3,5 kg krmnej zmesi

3. Spoločný obed 14.00 – 15.00

4. Hunland Trade – Obhliadka farmy v Bugyi

Program na farme: Technológia chovu ťažkých jahniat.

5. Felsővány:

Plánovaný príchod: 18.00- 18.30 hod.

Program na farme: Obhliadka automatickej dojárne.

6. UBM a Hunland odborná prednáška, sumarizácia dňa, diskusia.

Odbornej pracovnej cesty sa zúčastnilo celkom 49 chovateľov zo Slovenska. Na jednotlivých farmách sme mali možnosť vidieť podmienky chovu oviec. Mimoriadnym zážitkom bola najmä návšteva farmy v Bugyi, kde sme mali možnosť vidieť novovybudované priestory, v ktorých práve bolo vo výkrme 7500 jahniat. Tento bohatý program sa nám podarilo zvládnuť. Veríme, že spolupráca so spoločnosťou HUNLAND TRADE Kft. prinesie nové možnosti odbytu pre našich chovateľov. □

Tréningové centrum firmy HUNLAND.

V tejto hale je vo výkrme takmer 7 000 jahniat.

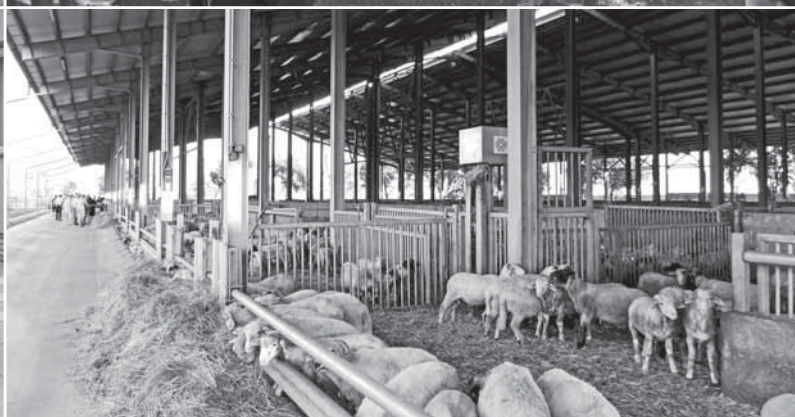
Záverečná diskusia trvala do desiatej večer.

Úvodný príhovor od zástupcu UBM Slovensko Ing. Kancela.

Účastníci pracovnej cesty pred centrálou firmy HUNLAND.

Medzinárodné majstrovstvá Slovenskej republiky v strihaní oviec 2016

Aj tento rok, ako už tradícia káže sa Liptovská Lužná stala dejiskom 12. ročníka Medzinárodných majstrovstiev Slovenskej republiky (MMSR) v strihaní oviec. V areáli svojpomocného poľníckeho družstva "Lúžňan" sa 30. júla stretli strihači zo Slovenska, Poľska a Čiech aby predvedli svoje strihačské umenie. Tento ročník sa niesol v znamení bohatej účasti pretekárov, ktorí si prišli zasúťažiť nielen v rýchlosti ale najmä kvalite strihania oviec. Spolu sa prihlásilo rekordných devätnásť strihačov, a to menovite Jarosz Krystian, Jarosz Patryk, Bishof Vlastimil, Kutaj Peter, Dušan Dudáš, Rudo Pavčiak, Slavomír Sobek, Radovan Sepeši, Martin Olšiak, Tomáš Smoleňák, Peter Kučera, Marek Marko, Milan Smoleňák, Adam Šimák, Juraj Decký, Ondrej Smoleňák, Šimon Smoleňák, Pavol Smoleňák. Nečakaným spestrením bola účasť jedinej dámy Jany Šínovej z Čiech, ktorá statočne bojovala v nekompromisnej chlupskej konkurencii.

Ing. Katarína Ogurčáková
ZCHOK-družstvo

Nádherne slnečné počasie od skorého rána prialo medzinárodným majstrovstvám, ktoré organizuje Zväz chovateľom oviec a kôz na Slovensku v spolupráci SPDP Lúžňan. O desiatej hodine bolo všetko pripravené na odštartovanie súťaže. Úvodného slova sa ujal riaditeľ ZCHOK Ing. Slavomír Reľovský spolu s predsedom ZCHOK Ing. Igorom Nemčekom. Tí privítali majstrov strihačov a tiež mnohopočetné publikum, s napätím očakávajúce na strihačské zápole. V skratke oboznámili všetkých s pravidlami súťaže, tie boli v súlade s medzinárodnými pravidlami pre strihanie oviec a súťaženie

sa mohlo začať. Mikrofón prebral pán Štefan Črep (predseda SPDP Lúžňan), ktorý so svojimi dlhoročnými skúsenosťami z oblasti chovu oviec príjemne a vtipne sprevádzal obecnstvo celým podujatím.

Za regulárny priebeh súťaže zodpovedala rozhodcovská zostava v zložení – rozhodcovia v ohrade: Thierry Delhomme, Jaroslav Dziak a Ing. Július Šutý. Tí kontrolovali celkový stav oviec po ostrihaní a prideľovali trestné body za zástrihy do kože, mäsa a ostatky vlny na ovci. Rozhodcovia na pracovisku strihania oviec, kontrolujúci priebeh strihania sa striedali po jednej minúte na jednotlivých stanovištiach aby bolo zabezpečené objektívne hodnotenie strihačských štýlov práce. Rozhodcov-

Krystian Jarosz.

Marek Marko.

Rozhodcovská komisia.

Počet strihaných oviec: 10										
Súťažné kolo	Meno súťažiaciho	Číslo pracoviska	Dosiahnutý čas			Strihanie Body	Ohrada Body	Celé Body	Celkové skóre	Celkové poradie
			Minúty	Sekundy	Body					
Finále	Jarosz Krystian	4	12	53	38,65	22	14	0	42,25	1
	Sobek Slavomír	1	13	50	41,50	24	19	0	45,80	3
	Marek Marko	3	13	18	39,90	32	16	0	44,70	2
	Smoleňák Milan	2	15	39	46,95	44	14,5	0	52,80	4

Súťažiaci+rozhodcovia.

ská zostava Ing. Kamil Šulko, Peter Kundrát, Ing. František Bujňák, Miroslav Dziak, Jozef Gallík, Emil Kormoš a Peter Dziak kontrolovala viacnásobné prejdeenie strojčekom po ploche zvieratá = druhý zástrih, prípadný únik ešte nedostrihanej ovečky ale tiež dodržiavanie primeraného zaobchádzania s ovcami. Meranie času malo v rukách čisto ženské osadenstvo v zložení: Gabriela Kundrátová, Helena Kormošová, Mgr. Anna Bobuľská a Ing. Katarína Ogurčáková. Za elektronické spracovanie nameraných časov a pridelených trestných bodov prevzal zodpovednosť Ing. Štefan Mizerák.

Z dôvodu vysokého počtu súťažiacich sa

tento rok uskutočnilo len jedno vyraďovacie kolo, v ktorom mali súťažiaci ostrihať 4 ovečky. Najrýchlejším spomedzi strihačov po prvom kole bol poľiak Jarosz Krystian, ktorý si prvenstvo nedal vziať ani v semifinálovom ani vo finálovom kole, kde mali strihači za úlohu ostrihať až 10 oviec. Túto úlohu zvládol za necelých trinásť minút (viď. Tab.)

Jarosz Krystian tiež dosiahol najkratší čas na ostrihanie jednej ovečky (1min a 1sekunda) v priebehu tohtoročnej súťaže. Za tento výkon bol odmenený Pohárom pre najrýchlejšieho strihača od PS SR z rúk Ing. Kamila Šulka.

Výbornú atmosféru podujatia dopĺňalo

Vítazovi blahoželá starosta L. Lúžnej.

množstvo sprievodných akcií ako napr. súťaž pre divákov v pití žinčice a jedení bryndze. Diváci tiež mohli ochutnať ovčiarske špeciality ako jahňacie a baraní kotlíkový guláš alebo známenité bryndzové halušky, prípadne sa zásobiť miestnymi ovčiarskymi výrobkami.

Na konci dňa nebolo o úspešnosti akcie vôbec žiadnych pochyb. Množstvo spokojných a usmiatej ľudí opúšťajúcich areál SPDP Lužňan svedčilo o tom, že ovčiarska aj neovčiarska verejnosť má záujem o takýto druh akcií. Do budúcnosti si môžeme len priať viac tak výborne zvládnutých a kvalitných podujatí propagujúcich ovčiarske remeslo. □

Košický vysokoletúň.

Koza krátkosrstá biela.

CHOVATEĽSKÝ DEŇ V SKANZENE prilákal 2400 návštevníkov

14. augusta sa v skanzene Nová Bystrica - Vychylovka konal nultý ročník podujatia Chovateľský deň v skanzene. Išlo o prezentačnú výstavu hospodárskych zvierat pôvodných slovenských plemien, ktorú zorganizovalo občianske združenie OZ Chováme doma, v spolupráci s Kysuckým múzeom v Čadci, pod záštitou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka.

Usporiadatelia spojili tradičné slovenské pôvodnú slovenskú dedinu a národné plemená hospodárskych zvierat. Návštevníci mohli priamo

v priestoroch skanzenu vidieť slovenské plemená hrabavej a vodnej hydiny, holubov, králikov, oviec, kôz, hovädzieho dobytku a koní. Okrem

toho i Československé vlčičky, Slovenské čuvače, japonské prepelice, či sliepky plemena Marans. Zvieratá prezentovali najmä chovatelia z regiónu v spolupráci s príslušnými chovateľskými zväzmi a klubmi.

Cieľom tejto akcie bolo spropagovať chov slovenských plemien, pretože chovatelia o ne strácajú záujem. „Tieto zvieratá si zaslúžia rovnakú

Maranská striebornokrká.

Oravka zdrobnelá biela a žltá.

Včelári.

Suchovská hus.

OZ na skanzene.

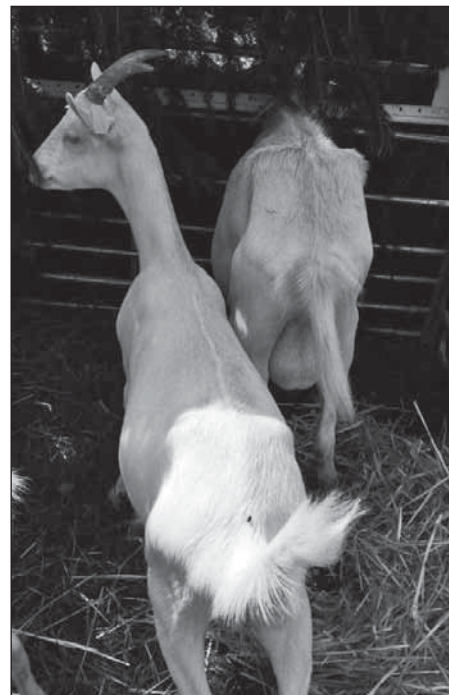
pozornosť ako naše drevenice a iné artefakty kultúrneho dedičstva našich predkov," dodáva František Staňo z OZ Chováme doma. Pričom je dôležité podotknúť, že udržanie a zväčšovanie genetických zdrojov národných plemien je dôležitým predpokladom pre nové šľachtenie a zlepšovanie ich produkčných vlastností. Podujatie bolo sprevádzané folklórnymi vystúpeniami, ukážkou pastierskych ľudových nástrojov a plieskania bičom.

Pretože vzťah k zvieratám je dôležité pestovať a rozvíjať už u našich detí, bola pre ne pripravená farmárska hra, na konci ktorej ich čakala odmena.

Podujatie navštívilo 2400 návštevníkov.

Martin Brxa.

Koza krátkosrstá biela.

OZ Chováme doma sa zaoberá propagáciou domáceho chovu hospodárskych zvierat. So zameraním na podporu chovu slovenských plemien, ale aj ďalších plemien domácich hospodárskych zvierat. Jeho cieľom je propagovanie chovateľskej

činnosti na verejnosti, usporiadanie výstav, súťaží, chovných výberov a zvodov, uverejňovanie odborných článkov. Realizuje vzdelávacie, propagačné, informačné a konzultačné činnosti s cieľom naučiť ľudí chovať domáce hospodárske zvieratá,

získať opäť vzťah k chovu hospodárskych zvierat doma, či už pre vlastný úžitok alebo pre plemenné a chovateľské účely. Združenie má zámer starať sa aj o ochranu genofondu zvierat a rozšírenie genofondu pôvodných druhov hospodárskych zvierat. ☐

Vyhodnotenie nákupného trhu na plemenné barany v Trenčianskej Teplej

Dňa 11. 5. 2016 sa uskutočnil prvý nákupný trh na plemenné barany v tomto roku v priestoroch tržnice NPPC VÚŽV Nitra, Účelové hospodárstvo Trenčianska Teplá.

Predseda Výberovej komisie pre chov oviec a kôz pri MPRV SR Ing. Július Šutý privítal všetkých prítomných chovateľov a oboznámil ich s organizačným zabezpečením trhu. Potom predstavil komisiu, ktorú menoval na hodnotenie.

O 9.30 hod. komisia v zložení: Ing. Július Šutý (ZCHOK), MVDr. Miroslav Oberfranc, PhD. (RVPS Nitra), Ing. Daniel Hrežík (MPRV SR), Ing. Rudolf Bobček (PD Sklabiňa) a Ing. Anton Čapistrák začala hodnotenie predvedených plemenných baranov.

Za zapisovateľov boli menovaní Ing. Vladimír Vajda (ZCHOK) a p. Stanislav Gago (PS SR, š.p., RS Trnava). Hodnotené boli plemenné barany plemien lacaune, cigája a barany syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“.

Po ukončení hodnotenia komisia individuálnym hlasovaním každého jej člena rozhodla o šampiónovi nákupného trhu v Trenčianskej

Vyhodnotenie nákupného trhu

Miesto NT: CVŽV ÚH - Trenčianska Teplá								Dátum NT: 11.05.16		
Identifikácia stáda	Počet prihl.	Počet predv.	Počet zaradených do					Celkom zarad.	Počet vyrad.	ER/zar. [%]
			ER	EA	EB	I	II			
309 481 002 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	11	9	4	5	0	0	0	9	0	44.44
309 481 003 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	30	30	15	12	1	0	0	28	2	53.57
309 481 004 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	2	2	0	2	0	0	0	2	0	0.00
309 481 005 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	2	2	0	1	1	0	0	2	0	0.00
309 481 006 NPPC ÚH Trenčianska Teplá	20	18	7	11	0	0	0	18	0	38.89
Celkom za NT 11.05.16	65	61	26	31	2	0	0	59	2	44.07

Teplej za rok 2016, ktorým sa stal plemenný baran číslo katalógu 39, línia VALENTIN, syntetickej populácie „slovenská dojná ovca“, číslo CEHZ SK 2654296, z chovu NPPC VÚŽV Nitra, Účelové hospodárstvo Trenčianska Teplá. Ocenený majiteľ víťazného plemenného barana prisľúbil predviesť víťazného barana na výstave AGROKOMPLEX 2016.

Touto cestou chceme poďakovať prenajímateľovi tržnice NPPC VÚŽV ÚH Trenčianska Teplá, menovite Ing. Milanovi Faktorovi a kolektívu jeho pracovníkov za veľmi dobré technické zabezpečenie priebehu nákupného trhu a výbornú prípravu zvierat na nákupný trh.

Vyhodnotenie nákupného trhu je uvedené v prílohe. □

Šampión NT v Trenčianskej Teplej, plemenný baran plemena lacaune. Cenu odovzdáva Ing. Daniel Hrežík.

Bačovské pastorále 2016

Dňa 13. 8. 2016 spoločnosť SYROVÉ TORTY, s. r. o. Dolný Hričov, Krajské kultúrne stredisko v Žiline, zopár nadšencov, dobrovoľníkov a sponzorov zorganizovali XII. ročník ovčiarских slávnosti BAČOVSKÉ PASTORÁLE – medzinárodnú súťaž v strihaní oviec, ktoré sa konali v športovom areáli v obci Dolný Hričov.

Ing. Eleonóra Boocová,

SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku,
Predmestská 82, 010 01 Žilina

Počas súťaže prebiehal aj kultúrny program pre návštevníkov podujatia. Sprievodnými podujatiami boli rôzne súťaže, ukážky výroby syrových nití, predaj syrov a bačovských výrobkov, vozenie sa na koňoch, detské atrakcie, paintball, súťaž o najkrajšiu ovečku, kolotoče, nafukovacie atrakcie pre deti, prezentovali sa aj tradičné ľudové remeslá. Hostom večera bol Bystřík banda.

Hlavný bodom programu bola súťaž v strihaní oviec a súťaž koní v záprahu. Počet prihlásených strihačov bol 18. Z domácich strihačov súťažili Ing. Marián Chamaj (hlavný organizátor súťaže), Juraj Decký, Adam Šimák, Igor Kratochvíl. Každý súťažiaci strihal 5 kusov oviec. Odborná komisia hodnotila čas strihania, kvalitu strihania, poranenia. Obdivuhodné a chválihodné na tejto súťaži je, že jednotliví súťažiaci sa navzájom povzbudzovali a prevládala medzi nimi zdravá rivalita. Vo finále v strihaní 5 kusov oviec bolo nasledovné umiestnenie:

1. miesto - Jarosz Krystian
2. miesto - Kučera Peter
3. miesto - Olšiak Martin
4. miesto - Smoleňák Ondrej

V kategórii nad 50. rokov veku strihača sa stal víťazom PETER KUTAJ.

Na organizácii tohto podujatia (podotýkam, že ešte boli prázdniny) sa zúčastnili aj študenti

Marián Chamaj odovzdáva cenu víťazovi strihačskej súťaže Kristianovi Jaroszovi (vľavo).

a absolventi SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Predmestská 82 v Žiline.

Študenti pripravovali pre návštevníkov stánok pre ochutnávku a súťaž ovčích výrobkov. Pod vedením pedagogického dozoru Ing. Dušana Matuška a Ing. Eleonóry Boocovej vyzdobili stánok typickými ozdobami, ktoré charakterizovalo dané podujatie – zvonce, valašky, krčahy, črpkáky, ovčie kožušiny. Absolventi našej školy (Pavol Chamaj, Ján Decký, Patrik Chamaj) pomáhali organizátorom súťaže – pripravovali pre strihačov objekt na strihanie oviec, podávali strihačom ovce a zbierali nastrihanú vlnu do žochov.

O najchutnejší ovčí výrobok súperili výrobky – čerstvý ovčí hrudkový syr, údený hrudkový ovčí syr, žinčica, ovčí oštiepok. Výsledok degustácie ankety:

1. AGRIS SVEREPEC – údený ovčí syr

2. AGROROKVET POVAŽSKÁ BYSTRICA – údený ovčí syr
3. AGRIS SVEREPEC – čerstvý ovčí syr

Návštevníci mali možnosť anonymne degustovať tieto výrobky, vyplísať anketové lístky, ktoré boli zlosovateľné.

O priazeň návštevníkov súťažili aj syrové torty. Poradie umiestnenia:

1. miesto - ZUZANA KRATOCHVÍLOVÁ
2. miesto - JANKA GAŽOVÁ
3. miesto - DOMINIKA KRAJČIOVÁ

Návštevníci podujatia si s obrovským záujmom pozreli aj praktické ukážky výroby syrových nití, ktoré predviedla Daniela Dobroňová Gaňová.

Na tomto krásnom podujatí sa predviedla aj

súťaž koní v záprahu. Furmani so svojimi zverencami súťažili v rôznych disciplínach.

Umiestnenie súťažiacich v jednotlivých kategóriách:

FURMANSKÉ ZÁPRAHY - VÝSLEDKY

SLALOM S VOZOM - PROFI

1. ČERVENEC Vladimír - kôň BUBO
2. ČERVENEC Vladimír - kôň KUBO
3. POCHYBA Martin (CZ) - kôň ŠÍPEK

SLALOM S VOZOM - HOME EDITION

1. ČERNEK Pavol - kôň GAŠTAN
2. FRÝVALD Ján - kôň GAŠTAN
3. BAMBÚCH Jozef - kôň GAŠTAN

PRÁCA S DREVOM - PROFI

1. ČERVENEC Vladimír - kôň BUBO
2. POCHYBA Martin (CZ) - kôň ŠÍPEK
3. ŠUHAJ Miroslav - kôň MONET

PRÁCA S DREVOM - HOME EDITION

1. BAMBÚCH Jozef - kôň GAŠTAN
2. KONIAR Jozef - kôň GAŠTAN
3. ČERNEK Pavol - kôň GAŠTAN

ŤAŽKÝ ŤAH

1. ŠUHAJ Miroslav (CZ) - kôň MONET
2. POCHYBA Martin (CZ) - kôň ŠÍPEK
3. POCHYBA Ján (CZ) - kôň BURÓ

V tejto „konskej“ súťaži patrí poďakovanie

Vladkovi Červencovi, Ľubke Deckej a kolektívu za super organizáciu.

Súťaž o najkrajšiu ovečku:

1. miesto - TEREZKA DECKÁ
2. miesto - DÁVIDKO A TOMÁŠKO KRATOCHVÍLOVCI

Domáce dolnohričovské kuchárky opäť pripravili pre návštevníkov stovky vynikajúcich porcií bryndzových halušiek a poľovníci z Poľovníckej spoločnosti Veliká Dolný Hričov navarili kotle gulášu z diviny.

Organizátorom súťaže, účinkujúcim, súťažiacim, študentom a absolventom školy vyslovujeme poďakovanie za pomoc a spoluprácu na danom podujatí, pretože spojili príjemné s užitočným, pripravili pre návštevníkov skutočne príjemný deň, ktorí sa ukončil tanečnou veselnicou.

Na záver treba poďakovať aj sponzorom súťaže, ktorí podporili ovčiarске podujatie.

Tešíme sa na XIII. ročník!

Rastové schopnosti kozičiek a capkov búrskych kôz do odstavu a po odstave

V predkladanej práci hodnotíme rastové schopnosti búrskych kôz z chovu ISTRO-AGRA, s. r. o. Pri analýze sme vychádzali z primárnych údajov kontroly úžitkovosti búrskych kôz, ktoré nám poskytli PSSR, š.p. Bratislava (údaje o rastovej schopnosti kozliat za roky 2006 až 2015). V práci analyzujeme aj údaje z vlastných vážení capkov a kozičiek narodených v r. 2015, a to nielen pri ich odstave, ale aj vo veku cca 8 mesiacov a vo veku 1 roka, tak aby sme mohli posúdiť ich rastovú schopnosť do obdobia 1. pripúšťania. K analýze primárnych údajov sme použili najmä viacfaktorovú analýzu rozptylu tak, aby sme mohli posúdiť vplyv vybraných negenetických faktorov na intenzitu rastu kozliat.

doc. RNDr. Milan Margetín, PhD.^{1,2},
Ing. Milan Petrovič³,
Ing. A. Mihályová²

¹Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra;

²NPPC – Výskumný ústav živočíšnej výroby Lužianky,

³ISTROAGRA, s.r.o.

V tab. 1. sú uvedené odhady priemerov hmotnosti kozliat pri odstave a ich priemerný denný prírastok do odstavu. Z tab. 1. vidieť, že priemerná hmotnosť všetkých kozliat pri odstave (n= 310 ks) bola 18,41 kg, pričom najnižšia hmotnosť kozliat analyzovanej populácie bola 9,5 kg a najvyššia hmotnosť 32,5 kg. Ako vidieť z tab. 1, hmotnosť jedináčkov (18,90 ± 1,07 kg) bola významne vyššia ako trojčiat (15,49 ± 1,02 kg; P<0,001) a tiež významne vyššia ako dvojčiat (17,10 ± 0,92 kg). Priemerné denné prírastky (PDP) jedináčkov do odstavu boli na úrovni 0,169 ± 0,011 kg a tieto boli významne vyššie ako u dvojčiat (0,154 ± 0,009 kg) a trojčiat (0,141 ± 0,019 kg). Pozoruhodné je, že PDP kozliat pochádzajúcich zo štvorčiat boli naj-

Tab.1: Hmotnosť kozliat pri odstave a ich priemerný denný prírastok do odstavu v závislosti na analyzovaných negenetických faktoroch (v kg)

Ukazovateľ	n	Odhady priemerov (LSM±SE)	
		Hmotnosť kozliat pri odstave (v kg)	PDP do odstavu (v kg)
Priemer	310	18,41	0,165
Štandardná chyba		3,46	0,034
Variačný koeficient		18,77	20,77
Minimálna hodnota		9,5	0,059
Maximálna hodnota		32,5	0,266
Veľkosť vrhu			
Jedináčky	40	18,90 ± 1,07	0,169 ± 0,011
Dvojčatá	211	17,10 ± 0,92	0,154 ± 0,009
Trojčatá	54	15,49 ± 1,02	0,141 ± 0,010
Štvorčatá	5	20,37 ± 1,94	0,191 ± 0,019
Vek matiek			
1	6	15,85 ± 1,85	0,152 ± 0,018
2	102	21,20 ± 0,97	0,194 ± 0,009
3	87	20,51 ± 0,95	0,187 ± 0,009
4	67	21,03 ± 1,01	0,192 ± 0,010
5	33	20,86 ± 1,07	0,193 ± 0,011
6	12	21,16 ± 1,38	0,195 ± 0,013
7	3	17,06 ± 2,20	0,159 ± 0,022
Kontrolný rok			
2006	12	18,67 ± 1,17	0,169 ± 0,012
2007	12	20,83 ± 1,46	0, 193 ± 0,014
2008	14	20,82 ± 1,43	0,195 ± 0,014
2009	17	20,62 ± 1,35	0,191 ± 0,013
2010	37	19,79 ± 1,22	0,182 ± 0,012
2011	19	21,93 ± 1,36	0,210 ± 0,013
2012	29	20,64 ± 1,27	0,188 ± 0,017
2013	32	18,57 ± 1,22	0,172 ± 0,012
2014	59	17,04 ± 1,16	0,156 ± 0,011
2015	79	17,75 ± 1,14	0,161 ± 0,011
Pohlavie			
Kozičky	303	18,00 ± 0,66	0,163 ± 0,006
Capkovia	7	17, 92 ± 1,66	0,164 ± 0,017

Búrske kozy z chovu ISTROAGRA, s.r.o.

vyššie (0,191 kg). Treba však uviesť, že PDP boli zisťované iba u 5 kozliat, čiže mohlo v tomto prípade ísť o náhodný efekt. Ako je zrejmé z tab. 1. a grafu 1 hmotnosť kozliat pri odstave a tiež ich PDP boli významne ovplyvnené aj vekom matiek. Najnižšiu hmotnosť pri odstave mali kozlätá najmladších matiek (do jeden a pol roka), a to $15,85 \pm 1,85$ kg, pričom aj PDP kozliat pochádzajúcich po týchto matkách bol najnižší ($0,152 \pm 0,018$ kg). Dvojročné a staršie matky mali kozlätá s výrazne vyššou hmotnosťou (17,06 až 21,20 kg), pričom aj prírastky týchto kozliat boli výrazne vyššie (0,159 až 0,195). Čo sa týka vplyvu kontrolného roku na hmotnosť kozliat pri odstave a ich PDP (tab. 1) môžeme konštatovať, že rozdiely medzi kontrolnými rokmi boli relatívne vysoké. Najvyššiu hmotnosť pri odstave a najvyšší PDP mali kozlätá v roku 2011 ($21,93 \pm 1,36$ kg resp. $0,210 \pm 0,013$ kg). Naopak relatívne nízke hmotnosti kozliat pri odstave (17,04 resp. 17,75 kg) a nízke PDP (0,156 resp. 0,161 kg) boli zaznamenané u kozliat narodených v roku 2014 a 2015. V tejto súvislosti treba ale uviesť že v týchto 2 rokoch bolo hodnotených najviac plemenných kozíčiek a capkov (59 resp. 79 kusov). Z tab. 1 je tiež zrejmé že hmotnosť 303 ks kozíčiek pri odstave bola relatívne vysoká ($18,00 \pm 0,66$ kg), pričom aj ich PDP ($0,163 \pm 0,006$ kg) bol na požadovanej úrovni. Uvedené údaje boli dokonca vyššie ako u siedmych kusov plemenných capkov evidovaných v kontrole úžitkovosti v sledovanom období (17,92 kg resp. 0,164 kg).

V tab. 2 uvádzame hmotnosti kozíčiek narodených v roku 2015 v jednotlivých fázach odchovu v závislosti od veľkosti vrhu a veku matiek. Ako je z tab. 2 vidieť hmotnosť kozíčiek – jedináčikov, ktorá bola pri odstave 18,90 kg, bola u tých istých kozíčiek vo veku 8 mesiacov 28,2 kg a vo veku cca 1 roka už 40,3 kg. Podobne aj kozičky pochádzajúce z dvojčiat a trojčiat mali veľmi dobrú intenzitu rastu po odstave, keď vo veku 8 mesiacov dosiahli priemernú hmotnosť 26,2 resp. 27,5 kg a vo veku 1 roka 39,3 resp. 39,7 kg. Pozoruhodné je že hmotnosť trojčiat vo veku 1 roka (39,7 kg) bola nepatrne vyššia ako dvojčiat (39,3 kg) a takmer rovnaká ako u jedináčikov (40,3 kg). Znamená to, že pri dobrom spôsobe odchovu môžeme zaradiť do pripúšťania po 12. mesiacoch aj kozičky pochádzajúce z dvojčiat a z trojčiat.

Z tab. 3 vidieť, že priemerné denné prírastky boli podľa očakávania najvyššie u kozíčiek do odstavu (0,125 kg u trojičiek až 0,164 kg u dvojčiek). V druhej fáze odchovu, tzn. od odstavu do cca 8 mesiacov boli PDP výrazne nižšie (0,061 kg až 0,076 kg). Naopak v období od 8. mesiacov do jedného roka boli PDP opäť vyššie ako v druhej fáze odchovu (0,079 až 0,104 kg). Zaujímavé je, že kozičky pochádzajúce z dvojčiat mali v porovnaní s jedináčkami a trojičkami v prvej fáze odchovu najvyššie prírastky (0,164 kg), v druhej fáze najnižšie PDP (0,061) a v tretej fáze opäť najvyššie (0,104 kg). Z tab. 3 tiež vidieť, že jednoznačne najnižšie prírastky v prvej fáze odchovu mali kozičky pochádzajúce od jednoročných matiek (0,135 kg), ale tie isté kozičky mali už v druhej a v tretej fáze relatívne vysoké PDP (0,085 kg resp. 0,086 kg), čo súvisí s výživou kozliat.

Propagátor a priekopník chovu búrsnych kôz na Slovensku - Ing. Milan Petrovič.

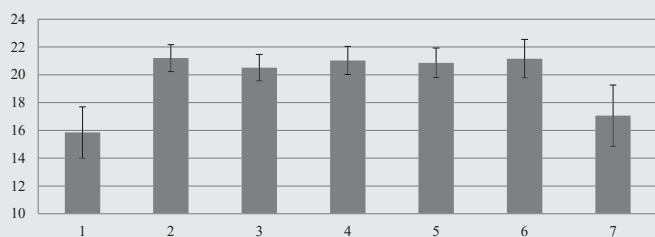
Tab. 2: Hmotnosť kozíčiek v jednotlivých fázach odchovu v závislosti od vybraných negenetických faktorov (v kg).

Zdroj variability	Hmotnosť kozíčiek pri odstave		Hmotnosť vo veku 8 mesiacov		Hmotnosť vo veku 1 roka	
	n	Priemer	n	Priemer	n	Priemer
Veľkosť vrhu						
1	9	18,90	9	28,28	7	40,34
2	50	16,80	50	26,27	30	39,29
3	13	15,49	13	27,48	9	39,7
Vek matky (v rokoch)						
1	18	15,33	18	28,16	13	39,45
2	13	15,96	13	25,89	8	33,88
3	21	16,01	21	25,95	11	39,87
4	16	17,88	16	29,08	13	40,77
5	3	22,94	3	26,90	1	44,99
6	1	14,27	1	28,11		

Tab. 3: Intenzita rastu kozíčiek v jednotlivých fázach odchovu v závislosti od vybraných negenetických faktorov (v kg).

Zdroj variability	PDP kozíčiek od narodenia do odstavu		PDP od odstavu do 8. mesiacov		PDP od 8. mesiacov do 1. roka	
	n	Priemer	n	Priemer	n	Priemer
Veľkosť vrhu						
1	9	0,160	9	0,069	7	0,079
2	50	0,164	50	0,061	30	0,104
3	13	0,125	13	0,076	9	0,082
Vek matky (v rokoch)						
1	18	0,135	18	0,085	13	0,086
2	13	0,155	13	0,067	8	0,073
3	21	0,147	21	0,068	11	0,105
4	16	0,196	16	0,078	13	0,088
5	3	0,166	3	0,025	1	0,091
6	1	0,101	1	0,089		

Graf č.1: Priemerné hodnoty hmotnosti kozliat pri odstave (v kg) v závislosti od veku matiek.

Odhady priemerov hmotnosti capkov a ich denný prírastok od narodenia do 8. mesiaca v závislosti na analyzovaných negenetických faktoroch sú uvedené v tab. 4. Priemerná hmotnosť capkov – jedináčikov bol vo veku 8 mesiacov $34,92 \pm 2,69$ kg, capkov pochádzajúcich z dvojčiat $30,00 \pm 1,24$ kg a trojčiat len $27,60 \pm 2,31$ kg. Obdobné poradie z hľadiska veľkosti vrhu, z ktorého capkovia pochádzali bolo aj v prípade ich priemerných denných prírastkov od narodenia do 8. mesiaca. Rozdiel v PDP dvojčiat a trojčiat nebol ale štatisticky významný ($0,128$ resp. $0,121$ kg). V tab. 4. sú uvedené aj údaje o hmotnosti vrstovníčiek hodnotených capkov. Ako z tab. 4 vidieť kozičky vo veku 8 mesiacov pochádzajúcich z jedináčikov a dvojčiat mali v porovnaní s rovnako starými capkami o cca 6 kg nižšiu hmotnosť. V prípade trojičiek bol rozdiel medzi kozičkami a capkami vo veku 8 mesiacov prakticky zanedbateľný ($27,48$ resp. $27,60$ kg). Ako je z tab. 4 vidieť rozdiely v hmotnosti kozičiek a podobne aj capkov vo veku 8 mesiacov v závislosti od veku matky boli prakticky zanedbateľné. Znamená to, že mliečnosť matky ovplyvňuje intenzitu rastu kozliat len do odstavy a v neskoršej fáze odchovu sa výraznejšie prejavujú individuálne predispozície jednotlivých kozliat pre rast.

V tab. 5 sú uvedené výsledky analýzy všetkých kozliat narodených v sledovanom podniku v roku 2015, ktoré boli vážené vo veku 8. mesiaca. Z analýzy vyplynulo, že hmotnosť kozliat bola významne ovplyvnená len faktorom pohlavie. Veľkosť vrhu, z ktorého kozlatá pochádzali a vek matky nemali už na tento ukazovateľ významný vplyv. Z tab. 5 vidieť, že priemerná hmotnosť všetkých 118 kozliat (capky + kozičky) bola $27,76 \pm 5,23$ kg, pri relatívne veľkom rozpätí, keď najľahšia kozička vážila vo veku 8 mesiacov 17 kg a najťažší jedinec vážil až 39 kg. Napriek tomu, že rozdiel v hmotnosti kozliat – jedináčikov a trojčiat bol viac ako 3 kg, tento rozdiel nebol štatisticky významný, čo je chovateľsky veľmi zaujímavý výsledok. Vysoko významný bol ale rozdiel pri porovnaní hmotnosti kozičiek ($30,48 \pm 1,03$ kg) a hmotnosti capkov ($27,47 \pm 0,96$ kg). Tento poznatok je prakticky veľmi zaujímavý, príčin ktoré spôsobili tento rozdiel môže byť viac (výživa, hormonálny profil, starostlivosť) a preto exaktné potvrdenie tohto rozdielu si bude vyžadovať ďalšie hlbšie štúdium.

Záver

Búrske kozy majú na Slovensku všetky pred-

Tab. 4: Odhady priemerov (LSM $\pm$ SE) hmotnosti capkov a kozičiek a priemerný denný prírastok capkov od narodenia do 8 mesiacov

Zdroj variability	n	PDP capkov od nar. do 8 mesiacov	Hmotnosť capkov vo veku 8 mesiacov	Hmotnosť kozičiek vo veku 8 mesiacov	
		LSM±SE	LSM±SE	n	LSM±SE
Veľkosť vrhu					
1	5	0,148 ± 0,012	34,92 ± 2,67	9	28,28 ± 1,87
2	33	0,128 ± 0,006	30,00 ± 1,24	50	26,27 ± 1,03
3	8	0,121 ± 0,010	27,60 ±2,31	13	27,48 ±1,65
Vek matky					
1	10	0,136 ± 0,010	31,19 ± 2,16	18	28,16 ± 1,28
2	10	0,137 ± 0,008	30,69 ± 1,84	13	25,89 ± 1,35
3	12	0,133 ± 0,008	30,11 ± 1,83	21	25,95 ± 1,21
4	9	0,130 ± 0,008	29,98 ± 1,81	16	29,08 ± 1,20
5	4	0,109 ± 0,013	25,73 ± 2,81	3	26,90 ± 2,86
6	1	0,101 ± 0,025	37,34 ± 5,51	1	28,11 ± 4,81

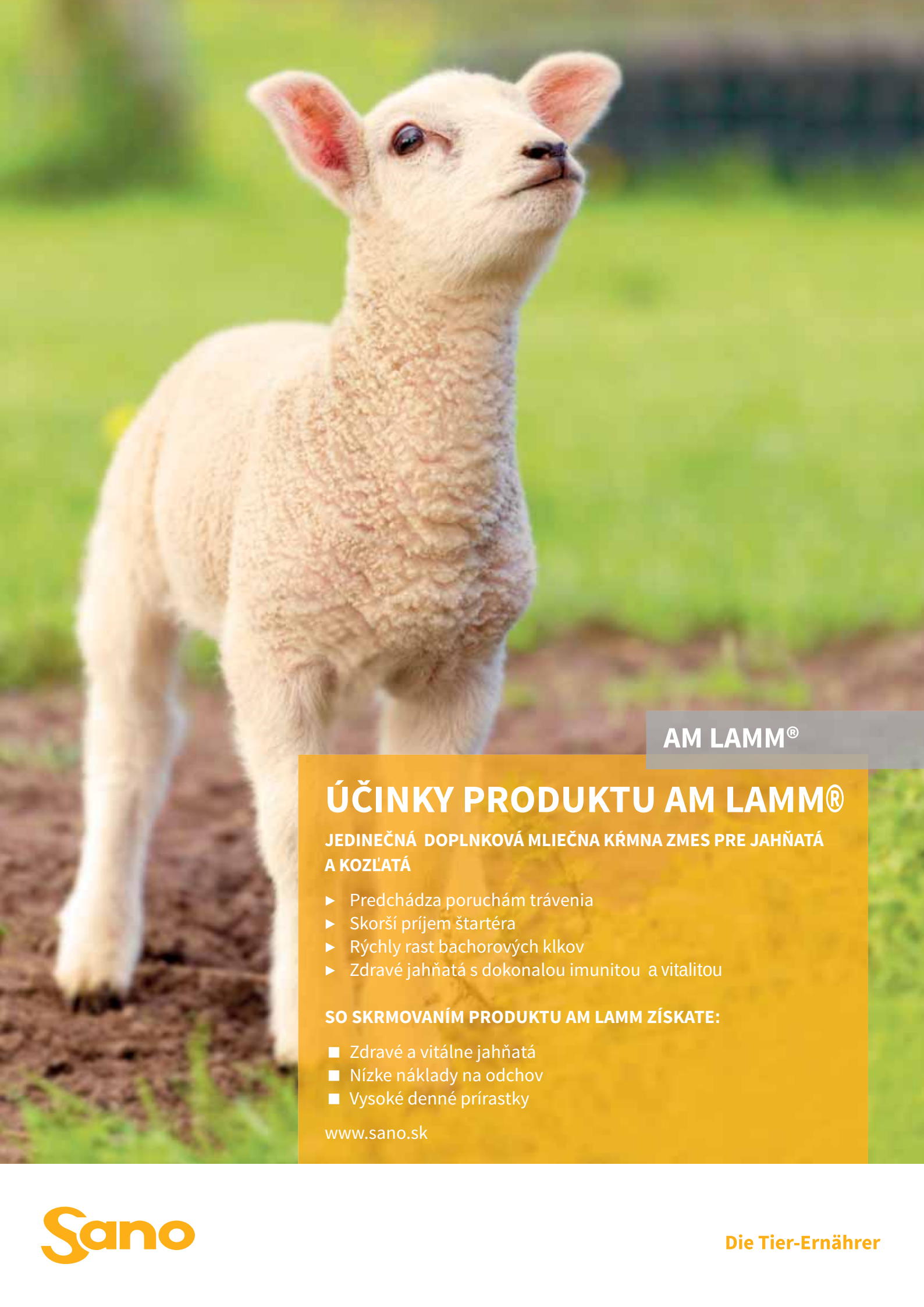
Tab. 5 Odhady priemerov (LSM $\pm$ SE) hmotnosti kozliat (capky + kozičky) vo veku 8 mesiacov v závislosti na analyzovaných negenetických faktoroch

Ukazovateľ	n	Hmotnosť kozliat (kg)
Priemer	118	27,76
Štandardná chyba		5,23
Variačný koeficient		17,91
Minimálna hodnota		17
Maximálna hodnota		39
Veľkosť vrhu		
Jedináčky	14	31,05 ± 1,51
Dvojčatá	83	28,16 ± 0,78
Trojčatá	21	27,70 ± 1,32
Vek matiek		
1	28	29,39 ± 1,12
2	23	28,32 ± 1,08
3	33	27,77 ± 1,03
4	25	29,62 ± 1,01
5	7	26,18 ± 1,96
6	2	32,55 ± 3,59
Pohlavie		
kozičky	72	27,47 ± 0,96
capkovia	46	30,48 ± 1,03

poklady pre ich ďalší úspešný rozvoj. Praktické skúsenosti s ich chovom sú doteraz, bohužiaľ, len veľmi obmedzené. Informácie o parametroch charakterizujúcich rastovú schopnosť kozliat dosahovaných v podmienkach Slovenska prakticky chýbali. Z prezentovaných výsledkov vyplýva, že kozlatá búrskeho kôza dosahujú v dobrých podmienkach veľmi dobré rastové parametre, a to do odstavy aj po odstave. Kozičky aj capky možno pri dobrých podmienkach pripustiť už vo veku cca 12

mesiacov. Z výsledkov tiež vyplýva, že mimoriadnu pozornosť treba venovať v chove starostlivosti o prvotky a tiež kozlatám z viacpočetných vrhov, a to najmä v období do odstavy.

Podakovanie: Táto práca bola podporovaná Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (projekt VEGA 1/0364/15) a grantovou agentúrou KEGA Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (projekt č. 035SPU-4/2015).

AM LAMM®

ÚČINKY PRODUKTU AM LAMM®

**JEDINEČNÁ DOPLŇKOVÁ MLIEČNA KŔMNA ZMES PRE JAHŇATÁ
A KOZĽATÁ**

- ▶ Predchádza poruchám trávenia
- ▶ Skorší príjem štartéra
- ▶ Rýchly rast bachorových klkov
- ▶ Zdravé jahňatá s dokonalou imunitou a vitalitou

SO SKRMOVANÍM PRODUKTU AM LAMM ZÍSKATE:

- Zdravé a vitálne jahňatá
- Nízke náklady na odchov
- Vysoké denné prírastky

www.sano.sk

Rozumieme vašej chuti

Každému chutí niečo iné. Dobrý obchod preto musí mať vždy bohatý výber tradičných a kvalitných potravín. Presne takých, ako sú všetky výrobky COOP Jednota Tradičná kvalita!

www.coop.sk